Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 16 | לאָדז, מאָנטאָג, א׳ שבט תרצ״א | ניינטער יאָהרגאַנג | Łódź, Poniedziałek, 19 stycznia 1931 r. | № 16

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

אויף דער מאָרגענדיגער זיצונג פון סיים זאל בעהאנדעלט ווערען דער ענין בריסק

ווארשא, 18 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). די דינסטאָגדיגע זיצונג פון סיים ווערט ערוואַרט מיט גרויס שפּאַנונג. דער רעפערענט פון דער יורידישער קאָמיסיע ביים סיים, אַדוו. פּאַסכאַלסקי זאָל מאָנטאָג אין דער קאָמיסיע אָפּגעבען אַ בעריכט. אויף דער דינסטאָגדיגער זיצונג פון סיים וועט ענטפערען אויף דער אינטערפּעלאַציע יוסטיץ־מיניסטער מיכאַלאָווסקי.

אין די פּאָליטישע קרייזען ווערט מיט גרויס נייגיר ערוואַרט דער בעריכט פון אַדוו. פּאַסכאַלסקי, דער ענטפער פון מיניסטער און דאָס פערהאַלטען זיך פון דער אָפּאָזיציע.

א לאדזער יוד בעגאנגען זעלבסטמארד אין ווארשא

ווארשא, 18 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט איז דאָ בעגאַנגען זעלבסט־מאָרד דורך אויסטרינקען סם, דער לאָדזער איינוואוינער יהודה באַרכאַן פון לאָדז (אַל. 1. מאַי 23). די סיבה — שלעכטע געשעפטען.

די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט דעם טויט.

ענין ווייס-בוך

שטעהט נישט אויפ׳ן סדר-היום פון דער פעלקער-ליגע-סעסיע

גענף, 18 (יט״א טעלעגראַפיש). אויפ׳ן סדר־היום פון דער סעסיע פון דער פעלקער־ליגע, וואָס ווערט היינט געעפענט געפינט זיך נישט די פראַגע וועגען ווייס־בוך.

עס וועט נאָר אויף דער סעסיע אָפּגעגעבען ווערען אַ בעריכט פון דער מאַנדאַטען־קאָמיסיע. דעם פאָרזיץ וועט פיהרען דער ענגלישער אויסערן־מיניסטער הענדערסאָן. ווי מען דערוויסט זיך וועט די ענגלישע רעגירונג נישט אָפּגעבען קיין בעריכט פון דער אינטערנאַציאָנאַלער כותל־מערבי קאָמיסיע.

נישט אָפיציעל וועט דער בעריכט פונאַנדער־געטיילט ווערען צווישען די מיטגלידער פון דער ליגע.

קאנפערענץ וועגען דריווו אין אמעריקא

פעליקס וואַרבורג וועגען ווייס-בוך

ניו־יאָרק, 18 (יט״א טעלעגראַפיש). אויף דער קאָנפערענץ אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן „דרייוו״ לטובת א״י, וואָס הויבט זיך אָן דעם 25. ה. ח. האָט פעליקס וואַרבורג ערקלערט, אַז קיין שום זאַך האָט, אין זיין לעבען, נישט אַזוי שווער געטראָפען, ווי דאָס ווייס־בוך, ער האָפט אָבער, אַז די יודישע פּראָטעסטען וועלען ברענגען גוטע פּרוכטען.

לאקאטארען-פעראיינען פראטעסטירען געגען דעם פלאן צו העכערען דאס דירה-געלד

ווארשא, 18 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערקלערונג פון מיניסטער פּריסטאָר וועגען דעם, אַז דירה־געלד וועט געהעכערט ווערען, האָט דער לאָקאַטאָרען פעראיין פאַרגענומען אַ פּראָטעסט־אַקציע איבערן גאַנצען לאַנד געגען דעם פּראָיעקט.

שטורמישע זיצונג אין ווארשאווער קהלה-ראט

ווארשא, 18 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון קהלה־ראַט. אויף דער זיצונג האָט געזאָלט בעטראַכט ווערען דער פאָרשלאַג פון פּ. צ. ראָזמאַן לעוו, וועגען פונאַנדערלאָזען דעם קהלה־ראַט און בעשטימען נייע וואַהלען. די זיצונג האָט געהאַט אַ שטורמישען פערלויף און זיך פערצויגען ביז שפּעט ביינאַכט.

La Direction de „l'Union Textile“ S. A. a la grande douleur d'annoncer le décès de

Monsieur Georges Rebotier

Directeur du Bureau de Lodz

mort subitement le 18 Janvier en son domicile Wólczańska 23.

Le defunt a été son précieux collaborateur pendant de longues années et sa memoire restera ineffaçable dans le coeur de tous.

La date des funérailles sera communiquée ultérieurement.

כשר — בעקאַנטמאַכונג — כשר
דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז מיטוואָך, דעם 21 ד. ח. קומט פאָר די ערעפענונג פון נייע־רעמאָנטירטען
„LUNCH“ באַר
אויף נאַרוטאָוויטשאַ 40, טעל. 185-97
וואו ס׳ווערען אַרויסגעגעבען געשמאַקע
פרישטיקען, מיטאַגען, אָווענדברויטען
צו ביליגע פרייזען צו יעדער צייט, רייכער בופעט, בעסטע ביר אויפן אָרט
מיט אַכטונג באַר „LUNCH“ נאַרוטאָוויטשאַ 40 — טעלעפאָן 185-97 —

אכטונג, געזעלער!
די וואַרשעווער פירמע „Spółka“
נאָוואַ־צעגעלניאַנאַ 24 און פּאַנסקאַ 41
מאַכט בעקאַנט, אַז עס ווערט נאָך אָנגענומען
גענזע-פעטס צום טאָג-פרייז.
מיט אַכטונג י. גריבשטיין.
755

מאשין-מצות
ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע
ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל
און צוקערקעס לויט קאָלסבאָדער סיסטעם
מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט־בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערביע
ב. וויינבערג
38 פּיעטריקאָווער 38
:-: טעל 143-82 :-:

אכטונג, קליינפיש-הענדלער!
היינט, מאָנטאָג, ד. 19. יאַנואַר 1931, 5 נאָכמ. קומט פאָר אין לאָקאַל פון צענט. אַלגעמ. קליינהענדלער־פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 15
א פאך-פערזאמלונג
פון די פיש-קליינהענדלער אין פערשידענע וויכטיגע פראַגען און אַ נייע רעגיסטראַציע פון די מיטגלידער. ווער עס וועט זיך נישט רעגיסטרירען ביז דינסטאָג, דעם 20/1—1931 וועט ווערן אויסגעשלאָסען אַלס מיטגליד פון פיש קליינהענדלער־פעראיין.
די פערוואַלטונג.

הננו משתתפים בצער של תלמידינו וחבירינו
חיים שמעון וישראל אונגער
על האסון הגדול שקרה להם במות עליהם אמם
חנה נ״ע
המקום ינחם אותם בתוך אבלי ציון וירושלים.
המורים ותלמידי בית-הספר של מר ש. שולדענרייז מחלקות ג׳ ד׳ וה׳
773

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס אונזער געעהרטען פער־וואַלטונגס־מיטגליד ה׳ העניך לעווי נ״י צוליב׳ן טויט פון זיין אונפערגעסליכער מוטער
חנה נ״ע
המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואַלטונג פון „מחזיקי חולים“ קילינסקי 120

די שטורעמס פון ענגלאנד און דייטשלאנד
האבען זיך אריבערגעטראגען אויך קיין פוילען

בערלין, 18 (ספ. טעל.) פון פרייטאג ביי־נאכט הערשט איבער

בערלין און דער אומגעגענד

א געוואלדיגער שטורם אין אלע טיילען שטאט האט דער שטורם אנגעמאכט גרויסע חורבנות. ס׳זענען איינגעפאלען פיל מויערען. א פאר צעהנדליג מענשען זענען פערוואונדעט געווארען דורך די שילדען, וואס זענען אראפגעריסען געווארען.

אין די שטעטישע פארקען און וועלדלעך זע־נען מאסען בוימער ארויסגעריסען געווארען מיט די ווארצלען.

פערלעבערג, 18 (ספ. טעל.) שבת 7.15 האט אויף דער ליניע

פערלעבערג–קיריץ (אין בראנדענבורג)

א שטורם ארויסגעשטויסען א פערזאנען צוג פון די רעלסען. דער מאשיניסט איז דער׳הרג׳עט גע־ווארען און פיל פאסאזשירען זענען געווא־ען פער־וואונדעט. אין פערלעבערג זענען 30 אלטע בוימער ארויסגעריסען געווארען מיט די ווארצלען.

בערלין, 18 (ספ. טעל.) דער שטורם, וואס איז א דורך איבער דייטשלאנד האט אנגעמאכט א געוואלדיגען חורבן אין האנאווער. דער ווינט האט אראפגעריסען דעכער און האט זיי פערווארפען אויף צעהנדליגער מעטער ווייט.

אין האמבורג זענען פיל שיפען אראפגעריסען געווארען פון די אנקערס.

לאנדאן, 18 (ספ. טעל.) א געוואלדיגער שטורעם האט זיך מיט א שנעלקייט פון 120 קי־לאמעטער אריבערגעטראגען איבער

שאטלאנד און מיטעל-ענגלאנד

און האט ארומגעכאפט אויך דרום־ענגלאנד. אין די מערב־פארטען איז די בעוועגונג פון די שיפען פול־שטענדיג אפגעשטעלט געווארען. א נארוועגישע פישער־שיף איז ארויפגעווארפען געווארען אויף שטיינער ביים צפון־מערב׳דיגען ברעג. די מאנשאפט איז אפגעראטעוועט געווארען. אין לאנדאן זענען צושטערט געווארען פיל הייזער.

ריגע, 18 (ספ. טעל.) ס׳הערשט א מורא־דיגער שטורעם

אויפ׳ן שווארצען ים

די רוסישע ראדיא־סטאציעס דערהאלטען פסדר רע־טונגס־רופען. אויף די סיגנאלען איז ארויסגעשיקט געווארען דער רעטונגס־קרייצער „פראפינטערן“.

פאריז, 18 (ספ. טעל.) וועגען א קאטאסטראפאלער פערפלייצונג טיילט מען מיט פון

אלזשיר

צוליב א שלאקס־רעגען, וואס האט געדויערט עטלי־כע טעג איז דער טייך האבאך ארויס פון די ברעגעס און האט פערגאסען א פארשטאט פון אל־זשיר. דאס וואסער האט דערגרייכט די הויך פון 1.92 מעטער. די שטורמישע שטראמען וואסער האבען מיטגעריסען מיט זיך ארויסגעריסענע טירען, מעבעל שטיק און מענשליכע קערפערס.

לעמבערג, 18 (טעלעפאניש) אין דער נאכט פון פרייטאג אויף שבת האט איבער סטרי געשטו־רעמט א הוראגאן, וואס האט אנגעמאכט א גרויסען חורבן. די עלעקטרישע נעץ און עטליכע ערטער איז בעשעדיגט געווארען און די שטעט

סטרי, דראהאביטש און באריסלאוו

זענען פערהילט געווארען אין פינסטערניש. דער הוראגאן האט אראפגעריסען פיל דעכער און צובראָ־כען בוימער. אנ׳עהנליכער שטורעם האט זיך א־ריבערגעטראגען איבער נ[illegible]א.

חתן-כלה צוזאמען געשטארבען אונטער דער חופה

בריגדיזי. דא איז פארגעקימען א זעל־טען סענסאציאנעלער פאל: אין קאשטשאל האבען אפגעריכט זייער חתונה קאפיטאן וואלטער באבא 73 יאהר אלט און ראזא מאדוניע 70 יאהר אלט.

אינ׳ם מאמענט ווען דער חתן האט געזאלט ענטפערען „יא“ אויף דער פראגע פון קשאנדז, איז איהם געווארען נישט גוט, ער איז געפאלען און איז אויפ׳ן ארט געשטארבען פון א האַרץ שלאג. דאס האט אזוי געווירקט אויף דער כלה, אז זי איז געפאלען אין חלשות און מ׳האט זי נישט געקענט דערמינטערען. ביידע זענען געבליבען טויט אין קאשטשאל.

אפעלאציע-געריכט אפגעווארפען די אנקלאגע פון סערביען געגען די לאדזער אינדוסטריעלער

אין יאהר 1914 האט די סערבישע רעגירונג איינגעלעגט אין די לאנדאנער און פאריזער אפטיי־לונגען פון דער רוסישער האנדעלס־ און אינדוסטרי באנק א זעהר בעדייטענדע סומע, וואס האט אין יאהר 1920 בעטראפען 20 מיליאן פראנק.

אין יאהר 1918 האט דער סערבישער באט־שאפטער זיך געווענדעט צו די זעלבע פיליאס מיט דער פאדערונג צוריקצוגעבען דאס דערמאהנטע איינ געלעגטע געלד, די דערמאהנטע באנק־פיליאס האבען זיך אפגעזאגט אויסצוצאהלען די סומע אין מזומן און איבערגעגעבען צו דיספאזיציע דער סערבישער רעגירונג דעם חוב ביי די לאדזער אינדוסטריע־לער.

די לאדזער אינדוסטריעלער ווידער האבען זיך אפגעזאגט אויסצוצאהלען אזא סומע דער סערבי־שער רעגירונג.

דער סערבישער באטשאפטער אין ווארשא האט דערלאנגט אנ׳אקלאגע אין לאדזער קרייז־געריכט,

דאס קרייז־געריכט האט די אנקלאגע אפגע־ווארפען.

די סערבישע באטשאפט האט דערויף דערלאנגט די אקלאגע צום אפעלאציע־געריכט אין ווארשא. און עהערנעכטען האט אויך דאס אפעלאציע־גע־ריכט אפגעווארפען די אנקלאגע.

פאר אנ׳אויסגלייך אין דער ווארשאווער האנדווערקער קאמער

ווארשא, 18 (טעלעפאניש) דער קאנ־פליקט אין דער ווארשאווער האנדווערקער־קאמער האלט ביים פערענדיגט ווערען. דער פרעזידענט פיעניאנזשקעוויטש האט גענומען אורלויב צוליב זיין „שלעכטען געזונד־צושטאנד“ זיין אמט האט איבערגענומען דער וויצע־פרעזידענט וויעכאוויטש.

די פערוואלטונג פון דער האנדווערקער־קא־מער איז אויפגענומען געווארען דורכ׳ן וויצע־האנ־דעלס מיניסטער, מיט וועלכען זיי האבען ארומגע־רעדט דעם פלאן פון דער ווייטערדיגער טעטיגקייט אין דער האנדווערקער־קאמער נאכדעם איז די פערוואלטונג אויפגענומען געווארען דורכ׳ן דעפאר־טאמענט־דירעקטאר דאמבראווסקי און נאטשעלניק הויספעלד.

אין די קאנפערענצען האבען זיך אויך בע־טייליגט די יודישע פערוואלטונגס־מיטגלידער פון דער האנדווערקער - קאמער.

ארעסטירט א יודישע כלל-טוער אין לענינגראד

ריגע, 18 (יט״א טעלעגראפיש).

פון לענינגראד איז מען מודיע, אז דארט איז ארעסטירט געווארען דער כלל־טוער און קהלה־מיטגליד שמריהו מעקלער, וועלכער איז פערשיקט געווארען קיין וואלאגדא.

12 מיליארד פראנק אויף צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט
זעהט פאר דער פראנצויזישער מלוכה-בודזשעט אויפ׳ן 1931 י.

פאריז, 18. (ספ. טעל.) דער פארלאמענט האט איינשטימיג אנגענומען דער געזעץ־פראיעקט, וואס זעהט פאר 670 מיליאן פראנק אויף איוועַ־סטיציע ארבייטען, כדי צו בעקעמפען די א בייטס־לאזיגקייט. אינ׳ם בודזשעט פראיעקט אויף 1931 זענען אויף דעם צוועק פאראויסגעזעהן 12 מיליארד פראנק. דער גאנצער פלאן, וואס איז אויס ערע־כענט אויף 5 יאהר – 17 מיט א העלבען מיליארד פראנק.

גריפע-עפידעמיע איז גאנץ אייראפע

בערלין, 18 (ספ. טעל.) טעגליך ווערען קראנק אויף גריפע ביז 2000 פערזאן, קאנצלער בריגינג איז קראנק געווארען אויף גריפע. איהם וועט פערטרעטען דער פינאנץ מיניסטער דיטריך.

לאנדאן, 18 (ספ. טעל.) אין די לעצטע 4 טאג זענען דא קראנק געווארען אויף גריפע ביז 2000 מאן, פון וועלכע 200 זענען געשטארבען.

מאדריד, 18 (ספ. טעל.) אויפ׳ן פירענע־אישען האלב אינזעל הערשט די עפידעמיע פון גריפע. אין ליזאבאן זענען געשלאסען געווארען אלע שוהלען, 50 קאדעטען פון דער מיליטערי־שער שוהל אין ליזאבאן ליגען קראנק אין שפיטאל.

14 קינדער אנגעשטעקט מיט סיפיליס אין א ווילנער שפיטאל

ווילנא, 18 (טעלעפאניש) אין היגען בעהן שפיטאל זענען אויף א אינפערשטענדליכען אופן מיטאמאל קראנק געווארען 14 זויג־קינדער. די מע־דיצינישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די קינדער זענען אנגעשטעקט מיט סיפיליס.

די ווייטערדיגע אויספארשונג האט אויפגע־קלערט, אז צוליב אינפארזיכטיגקייט איז אין שפי־טאל אריינגענומען געווארען א קימפעטארין וואס איז קראנק געווען אויף סיפיליס. איהר קינד איז איינגעארדענט געווארען צוזאמען מיט אלע אנדערע און האט זיי אנגעשטעקט.

די קראנקע קינדער זענען איצט איזאלירט געווארען, ס׳ווערט געפיהרט אנ׳אויספארשונג.

פ.פ.ס.ישער פארטיי-ראט אנגענומען א רעזאלוציע
ארויסטראגען דעם קאמף פון סיים אויף דער גאס

ווארשא, 18 (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט). היינט האט זיך פערענדיגט דער פארטיי־ראט פון פ.פ.ס. דער פארטיי־ראט האט קיין פרינציפיעלע רעזאלוציעס וועגען ענין בריסק און אנד. נישט אנגענומען. דאס ערקלערט זיך דערמיט וואס די פארטיי שטעהט ערב דעם לאנדעס־קאנגרעס צווישען די פאליטישע רעזאלוציעס איז אנגענומען געווארען איינע, אין וועלכער ס׳ווערט געזאגט, אז ביי די איצטיגע פערהעלטענישען האט דער סיים פערלוירען יעדע בעדייטונג און דער קאמף פון פ.פ.ס. דארף ארויסגעטראגען ווערען אויסער די ווענט פון סיים, אין לאנד גופא.

אגודה-צוזאמענפאהר אין גאליציען

לעמבערג, 18 (טעלעפאניש). היינט האט זיך דא געעפענט דער צוזאמענפאהר פון אגודת־ישראל אין גאליציען. צום צוזאמענפאהר זענען גע־קומען 180 דעלעגאטען, צווישען זיי רבנים, רביים און פאליטישע טוער. ס׳זענען אויך אנוועזענד דעפ. מינצבערג און דער ריישער רב, דעפ. הרב לעווין און אויסלענדישע געסט.

נאכמיטאג איז אין דער קהלה פארגעקומען די פייערליכע ערעפענונג, אויף וועלכער דעפ. הרב לעווין האט געהאלטען א רעפעראט וועגען דער פאליטישער לאגע אין פוילען און וועגען די יודי־שע אויסזיכטען. דער רעפעראט איז געהאלטען גע־ווארען אין א הויך־פאטריאטישען טאן. דער רע־פעראט איז פערענדיגט געווארען מיט א הנותן תשועה לכבוד דעם מארשאל פילסודסקי און מלוכה־פרעזידענט.

דער צוזאמענפאהר וועט בעטראכטען די פרא־גען וועגען דער בעציהונג צו אנדערע פארטייען, ישוב א״י און אנדערע.

Dr. med, J. IMICH

צוריקגעקעהרט

ספעציאל־ארצט פאר

נאז, אויערן, האלז־ און קעהל־קאפף - קראנקהייטען

MONIUSZKI 1, tel, 209-97.

נעמט אן פון 5—7 אוו., ווינטאג און חנאות פון 1—2 נ"מ

ציוניסטישער קאנגרעס איז אפגעלייגט געווארען ביז יוני
מזרחי ארויסגעטרעטען פון עקזעקוטיווע

לאנדאן, 18 (יט״א טעלעגראפיש).

אויף דער פלענאר־זיצונג פון אקציאנס־קאמי־טעט איז מיט 20 געגען 11 שטימען בעשלאסען גע־ווארען אפצולעגען דעם ציוניסטישען קאנגרעס אויף א שפעטערען טערמין.

דעם טערמין וועט בעשטימען די עקזעקוטיווע.

נאכן דאזיגען בעשלוס האט מזרחי אפגעגעבען אנ׳ערקלערונג, אז דער מזרחי־פארשטעהער הרב מאיר בערלין ווערט צוריקגעצויגען פון דער עקזע־קוטיווע.

נחום גאלדמאן, דער פארשטעהער פון די ראַ־דיקאלע ציוניסטען האט ערקלערט, אז ער וועט בלייבען אויף זיין אמט ביז דער נאהענטסטער זיצונג פון דער עקזעקוטיווע פון זיין ריכטונג און דאן וועט ערשט בעשלאסען ווערען, צי ער זאל יא, אדער נישט רעזיגנירען.

לאנדאן, 18 (יט״א טעלעגראפיש).

ראבינער ד״ר גוראס האט אפגעגעבען דעם פאליטישען בעריכט

עס איז בעשלאסען געווארען צו מאכען גרויסע אפשפארונגען, אפצושטעלען דעם „העולם“ און צו שיקען א דעלעגאציע קיין אמעריקא צום „דרייוו“.

פראפ. וויצמאן האט געהאלטען א רעדע, אין וועלכע ער האט שארף אנגעגריפען זיינע [illegible].

לאנדאן, 18 (יט״א טעלעגראפיש).

דער אקציאנס־קאמיטעט האט בעשלאסען, אז דער קאנגרעס דארף פארקומען נישט שפעטער ווי דעם 15־טען יוני.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך

אז תשכב בית ושכנן כי הלך בתום

ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם וואלט באר קומען אין ביורא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף

פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. 124-95

וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקט־ליך און געוויסענהאפט געשריבען א־לערליי בילעטן: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאטניעס, כלוויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוישאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבער־זעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא, פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

קוראטאריום פון די יידיש-וועלטלעכע שולען און קינדער-היימען א.נ. פון ווֹל. מעדעם אין לאדזש.

וואל פילהארמאניע מאנטיק, ד. 26 ד.ח. 3 נאכמ. א ספעציעלער

קאנצערט פאר קינדער

אויסגעפירט דורך דער געוו. שוישפילערין פון „הבימה“

חיה׳לע גראבער

אין פראגראם: קינדער-לידער, פאלקס-בילדער א״א

ביים קלאוויר – **פראפ. ט. ריליער.**

בילעטן פון 30 גר. ביז 1 גילדן. בילעטן פון 30 גר. ביז 1 גילדן.

ווער עס שווייגט דער זאָגט עפּעס

דער בעגריף „טענדענץ" האָט אַ דאָפּעלטע בעדייטונג, ער דריקט אויס די כוונה פון אַ טאַט און אויך איהר צוועק.

ביי אונז רעדט מען און מען שרייבט היינט אַ סך וועגען דער טענדענץ פון דער „מעשה־בריסק".

בשעת די אָפּאָזיציאָנעלע צייטונגען הערען נישט אויף צו דרוקען פּראָטעסטען געגען דעם, וואָס עס איז פאָרגעקומען אין בריסק, לויט דעם אינהאַלט פון דער בעקאַנטער סיים־אינטערפּעלאַציע הערט מען מצד די מאַסגעבענדע פאַקטאָרען כמעט גאָרנישט וועגען דעם ענין, די גאַנצע אויפרעגונג רופט זיך אָפּ מיט... גלייכגילטיגקייט.

איז עס באמת אזוי, אָדער בעהאַלט די גלייכגילטיגקייט עפּעס, וואָס איז וועניגער גלייכגילטיג?.. אויף יעדען פאַל מוז מען פעסטשטעלען, אַז דער ענין טראָגט אַ ערנסטען, זעהר אַ ערנסטען כאַראַקטער, די גאַנצע רייה פון פּראָטעסטען מצד אָנפיהרענדע פערזענליכקייטען, וועלכע שפּילען אַ גרויסע ראָל אין דעם פּאָליטישען לעבען און בעזיצען בלי שום ספק אַ בעדייטענדע מאָראַלישע אויטאָריטעט אין דער געזעלשאַפט, זענען אַ בולטער בעווייז, דערפאַר, עס איז היינט פשוט נישט מעגליך צו דער דאָזיגער פראַגע נישט קיין שטעלונג צו נעהמען. אַ שטעלונג קומט צום אויסדרוק נישט נאָר דורך ווערטער, נאָר אָפּטמאָל דורך שווייגען, ווער עס שווייגט היינט אין דער מעשה בריסק, דער זאָגט עפּעס צוליב זיין שווייגען...

מאַנכע פּוילישע שריפטשטעלער, וועלכע האָבען געבראָכען דאָס שווייגען, כדי אין ווערטער זיך אָנצושליסען צום פּראָטעסט, טון דאָס אונטער בע־וואָרענישען, אונטערשטרייכענדיג, אַז עס איז זיי נישט רעכט און זייער שטים קאָן פון פּאָליטישע קרייזען אויסגענוצט ווערען צו פּאָליטישע דע־מאָנסטראַציעס, פערפאַרבט ווערען מיט פּאָליטישע טענדענצען, מאַנכע שווייגען צוליב דעם...

דער בערימטער אַמעריקאַנישער שריפט־שטעלער עפּטען סינקלער האָט אָנגעשריבען אַ זעהר אינטערעסאַנט בוך, „די גאָלדענע קייט", אין וועל־כען ער רעכענט זיך אָפּ שאַרף מיט דעם בעגריף פון טענדענץ־לאָזיגקייט אין דער ליטעראַטור. ער בעקענט זיך אָפען און אויפריכטיג, אַז ער איז אַ טענדענציעזער שריפטשטעלער, מיט אַלע זיינע ווערק דינט ער טענדענציעז די אונטערדריקטע קלאַסען פון דער בעפעלקערונג און דאָס דווקא האַלט ער פאַר דעם העכסטען ציל פון דער קונסט, אַלע מכלומרשטע טענדענצלאָזע שריפטשטעלער — ווייזט אָן דער דיכטער — אַלע יענע, וואָס גיבען פאָר צו דינען דער אידעי פון ריינער טענדענצלאָ־זער קונסט, דער אַזויגערופענער ריכטונג „קונסט צוליב קונסט", זענען גאָרנישט אַנדערש... מיט זייער טענדענצלאָזער קונסט דינען זיי די טענ־דענץ פון די בעזיצענדע קלאַסען, זיי ווערען בע־וואוסט אָדער אומבעוואוסט די פּרעדיגער און פער־הערליכער פון יענעם אַפּאָליטישען טענדענצלאָזען געביט, וואָס איז גאָרנישט מעהר ווי דאָס געמיט פריי פון זאָרגען און טאָג־טעגליכע דאַגות פון רייכען בירגערטום, צי אין פערגאַנגענע צייטען פון דער הערשענדער קלאַס!

שווער — מיט איין וואָרט אויסצומיידען אַ יעדע טענדענץ. דאָס לעבען מיט זיינע וועגען און צילען קאָן זיך דערפון נישט בעפרייען. דאָס געזעלשאַפטליכע לעבען אויף קיין פאַל נישט. עס ווערט דאָך פון מענשען בעשטימט, וועלכע רעפּרעזענטירען אַ געוויסע אַנשויאונג, אַ ריכטונג אַ טענדענץ, און עס איז אַ גרויסער חוב פון דער עפענטליכער מיינונג און איהרע פערקערפּערער דייטליך און דריגגענד צום אויסדרוק צו ברענגען, צי געפינט די טענדענץ פון געוויסע טאַטען די הס־כמה אָדער נישט? די שטעלונג פון דער עפענט־ליכער מיינונג האָט די בעדייטונג פון אַ אויסבע־סערער פון פאַלשען וועג.

בריסק האָט זיך אָנגעשטויסען אויף עפענט־ליכע פּראָטעסטען, וואָס דערגרייכען אַלע זייער העכסטען קולמינירענדען בשותפותדיגען פונקט אין איין טענדענץ, אין איין כוונה, דאָס פּראָבלעם פון יענע פּרימיטיווסטע מענשען־רעכט פון יענע רעכט, וועלכע די געזעצגעבונגען פון די קולטור־פעלקער אַנערקענען, אַלס פון דער נאַטור געגעבענע, מיט דער נאַטור דערוואָרבענע, אייביגע אומצערשטער־באַרע רעכט פון יעדען מענש — אויף לעבען, פרייהייט און עהרע — צו האַלטען ווייט און האַל־טען הויך איבער אַ יעדער פּאָליטישער טענדענץ, און איבער א יעדען פּאָליטישען קאַמף, די פּאָליטיק.

דער שאָטען פון בריסק מוז פערשוואונדען כדי די געמיטער זאָלען זיך בערוהיגען און דאָס עפענט־ליכע לעבען זאָל בעפרייט ווערען פון אַ שווערען מאָראַלישען דרוק.

דער פּאָליטישער קאַמף איז אַ נאָרמאַלע זאַך, ער מוז מיט נאָרמאַלע מיטלען געפיהרט ווערען.

ד"ר א. אינזלער.

Dr. med. J. Lubicz

כירורג־ארטאפעד

Gdańska 28, tel. 183-17

צוריקגעקעהרט.

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינגענע פ־אצאהניע פון זעטמלינע אָטאָפּעדישע, טזאָרטען, אין: קלעזקעס אויף פלאַטפּוסען, קינסטליכע רעמעטען א. ז. וו. נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמ.

נאָך דאָזאָ לאַנד אויף דער וועלט

די יודען אין נאָרוועגיען לעבען זיך רוהיג און גליקליך

(קאָרעספּאָנדענץ צום „נייעם פאָלקסבלאַט")

צוויי יודישע קהלות פערמאָגט נאָרוועגיען. די ערשטע און עלטערע איז די יודישע געמיינדע פון דער הויפּטשטאָט אָסלאָ, די צווייטע איז אַביסעל יונגער און געפינט זיך פופצעהן שעה רייזע פון דער הויפּטשטאָט, די שטאָט איז אייגענטליך איינע פון די סאַמע נאָרדליכסטע שטעט און די לעצטע וועלכע פערמאָגט אַן׳אייזענבאַהן, „טראַנהיעם" הייסט די שטאָט.

ביז סוף פון די אַכציגער יאָהרען פון פאָריגען יאָהרהונדערט האָבען יודען נישט געטאָרט וואוינען אין נאָרוועגיען. נאָך אין יאָהר 1879 האָט אַ יוד נישט געטאָרט איבערנעכטיגען אויף נאָרוועגישען באָדען. און יודישע סוחרים, וואָס האָבען געהאַנדעלט אין נאָרוועגיען האָבען זיך גע־איילט פאַרנאַכט צו פערלאָזען די הויפּטשטאָט אָסלאָ וועלכע האָט דעמאָלט נאָך געהייסען קריסטיאַנאַ, אין דער פּראָווינץ האָט מען אַביסעל פערקוקט דעם דאָזיגען פערבאָט, האָבען זיך שוין דעמאָלט מאַנכע יודען, וואָס האָבען נישט געהאַט די מעגליכ־קייט אַריבערצוקומען אויף שוועדישען באָדען, מתיר געווען פערבלייבען איבער נאַכט און נאָך עטליכע נעכט אין נאָרוועגיען, אין אָנהויב ניינציגער יאָהרען האָט זיך אין נאָרוועגישען פּאַרלאַמענט אָנגעהויבען אַ בעוועגונג פאַר אַנולירען די אַנטי־יודישע געזעצען. עס האָבען זיך דעמאָלט פעראייניגט אַלע ליבעראַלע כוחות פון נאָרוועגישען פאָלק מיט סענאַ־טאָר פ. ווערגילאַן אָן דער שפּיץ, און עס איז זיי ענדליך געלונגען אָפּצושאַפען די אַנטי־יודישע גע־זעצען, דאָך, טראָץ דעם אַלעם, איז אין נאָרווע־גיען געבליבען דער אַנטיסעמיטישער גייסט און עס איז טאַקע נאָך ביז היינטיגען טאָג דאָס איינציגע לאַנד צווישען די סקאַנדינאַווישע לענדער אין וועל־כען עס הערשט אין געוויסע קרייזען דער אַנטיסע־מיטיזם נאָכ׳ן מוסטער פון דייטשלאַנד, נאָר אין אַ פיל שוואַכערער פאָרם. די נאָרוועגישע אַנטיסע־מיטען האָבען אַן׳אייגען וועלטעל, וועלכעס געפינט וואָך פאַר וואָך שטאָף גענוג אויף צו פערשע־פען יודען, אַזוי ווי קיין סך יודען זענען אין נאָר־וועגיען נישט פערהאַן בעשעפטיגט זיך דאָס דאָ־זיגע וועלטעל אויך מיט אויסלענדישע יודען. כאַפּט אויף מיט אַ בליץ־שנעלקייט אַלע נייעסען, וואָס קענען יודען קאָמפּראָמיטירען און ווען עס זענען נישט פערהאַן קיין לעבעדיגע, טשעפּעט מען זיך אויך צו מתים.

מיט אומגעפעהר צוויי יאָהר צוריק האָט דער נאָרוועגישער סאָורטינג (פּאַרלאַמענט) דורכגעפירט אַ געזעץ, וואָס פערבאָט די יודישע שחיטה און אַ סך האָט דערצו בייגעטראָגען דאָס אויבענדע־מאַנ־טע בלעטעל.

אָבער, ווי געזאָגט, האָט די אַנטיסעמיטישע בע־וועגונג נישט קיין זשטאַרקען אָפּקלאַנג ביי די בריי־טע מאַסען, נישט קיין גרויסען אָפּקלאַנג — ווייל ערשטענס איז דער נאָרוועגיער בכלל אַ קאַלטבלו־טיגער מענש און האָט זיך פיינט צו קהל׳ן און צו היצען, און צווייטענס איז די צאָהל פון די יודען לגבי דער היימישער בעפעלקערונג אַן׳אונבעדייטנ־דע, עס זענען פערהאַן אַ סך נאָרוועגער, וועלכע ווייסען, בכלל נישט דער חלוק פון אַ יוד ביז אַ נישט־יוד.

ביז מיט עטליכע יאָהר צוריק איז דער עקאָ־נאָמישער מצב פון די נאָרוועגישע יודען געווען אַ גלענצענדער, עס זענען פשוט נישט געווען קיין אָרימע לייט, היינט האָט נאָרוועגיען נאַטירליך צו ליידען איהר חלק אין וועלט־קריזיס, אמת — קיין אָרימע לייט זענען היינט אויך נישט פערהאַן, אָבער עס זענען שוין פערהאַן משפחות אין אָסלאָ, וועלכע מוזען שווער אַרבייטען אויף פרנסה.

מיט וואָס בעשעפטיגען זיך יודען אין נאָר־וועגיען? שווער באמת פעסטצושטעלען אַ געוויסע בראַנזשע. אָבער מען קען דאָך מעהר אָדער ווע־ניגער אויסרעכענען די פרנסות מיט וועלכע עס פערנעהמען זיך די יודען דאָרט. אַ, למשל, די גרע־סטע ציגאַרעטען־פאַבריק אין נאָרוועגיען, און אפשר פון גאַנץ סקאַנדינאַוויען — געהערט צו אַ יודען, אַ געוויסען הער בלאָט, וועלכער האָט ערשט מיט אַ יאָהר עטליכע און צוואַנציג צוריק געאַרבייט אין דערזעלבער פאַבריק פאַר 24 קראָנען אַ טאָג. דער דאָזיגער פאַבריקאַנט שטאַמט אַליין פון רוס־לאַנד און איז פון די ערשטע מזרח־יודישע עמיגראַנ־טען.

קאָנפעקציאָן — פערטיגע מלבושים: דאָס איז אויך אַ מסחר קאָנטראָלירט הויפּטזעכליך פון אונ־זערע יודען, אין נאָרוועגיען. ביי דער נאָרוועגישער סאַרדינען־אינדוסטריע זענען יודען כמעט ווי נישט פערטרעטען. עס זענען אָבער פערהאַן אויסלענ־דישע יודען וועלכע זענען שטאַרק רעפּרעזענטירט אין די פערשידענע עכט־נאָרוועגישע הערינג־ און פיש־געזעלשאַפטען אין טראַנדהיעם און אין נאָר־וועגישען פיאָרדענלאַנד.

אויף מיין רייזע איבער נאָרוועגישען באַרג־געגענד האָב איך אָנגעטראָפען אַ בערען־יעגער מיט דעם אויסזעהן פון אַן׳עכט נאָרוועגישען באַרג־איינ־וואוינער מיט די באַקענבערד און פייקע, אָבער ווען איך האָב אַרויסגענומען פון מיין מאַפּע א יו־דישע צייטונג איז געשעהן אַ נס, מיין נאָרוועגער האָט גענומען רעדען אַ זאַפטיג ליטווישען יודיש... ווען איך האָב זיך מיט דעם אַלטען צורעדט, האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז ער האָט גאָרנישט גע־וואוסט, אַז אין אָסלאָ זענען פערהאַן נאָך יודען, מיט צוואַנציג יאָהר צוריק איז ער אַנטלאָפען פון אַ רוסישער שיף, וואו ער האָט געדינט אַלס מאַטראָס אַ נאָרוועגישע שיף האָט איהם אויפגענומען אין ער איז געוואָרען אַ בערען־יעגער און אַ וואַלפיש־פאַנ־גער. איינמאָל אין יאָהר קומט ער אין שטאָט פער־קויפען זיין סחורה וואָס בעשטעהט פון פעל פון בערען און פעטס פון וואַלפיש. ערשט ביי מיר האָט ער בעקומען דעם אַדרעס פון דער יודישער קהלה אין אָסלאָ.

דער ווייטסטער מענשליכער ישוב איז האַמער־פעס — אַ שטאָט מיט אַ פּאָלאַר־קלימאַט, וואו עס בעוועיזט זיך אַ גאַנצען טאָג נישט די זון און וואו דער טאָג האַלט אָן זומער גאַנצע 4 חדשים אָהן אונטערברעכונג. אויך דאָרט געפינען זיך זומער — 3 יודען, וועלכע זענען בעשעפטיגט מיט אָפּקוי־פען און עקספּאָרטירען די יאַגד און פיש־פּראָדוקטען פון די דאָרטיגע איינוואוינער, עס איז פערהאַן אין נאָרוועגיען נאָך אַ שטאָט מיט געצעהלטע עטליכע יודישע משפחות, וועלכע פיהרען דאָרט גע־...ען אָבער מחמת דער נאָהענטקייט פון דער גרויסער שטאָט אין וועלכער זיי האָבען על פי רוב צו טון, האָבען זיי קיין אייגענע קהלה נישט געשאַפען.

דאָס קולטורעלע לעבען, אויף ווי ווייט עס איז פערהאַן אין יודישען נאָרוועגיען, שפּילט זיך אָפּ אין די צוויי שטעט אסלא און טראַנדהיעם, די יודישע יוגענד אין אָסלאָ איז מייסטענטיילס — אויב זי איז נישט אַסימילירט — אין דער ציוניסטישער בעווע־גונג, וועלכע איז דאָ גאַנץ גוט ענטוויקעלט, עס איז אויך דאָ פערהאַן אַ יוגענד־קלוב מיט אַ ביבליאָ־טעק. אַלעס איז נאַטירליך אין מיניאַטור־פאָרם, די ערציהונג בעקומען די יודישע קינדער דאָ אין די נאָרוועגישע אַלגעמיינע שולען, עס איז אָבער אויך פערהאַן אַ יודישע שולע, וועלכע ווערט זעהר שוואַך בעזוכט. דער יונגער דור וואָס וואַקסט אונ־טער, ווייסט טאַקע נישט קיין סך פון יודען און יו־דישקייט.

אַ יודישען ספּאָרט־קלוב האָבען אויך די אָס־לער יודען, אָבער די מיטגלידער פון דעם דאָזיגען קלוב וועלכע רעכענען זיך צווישען די בעסטע ספּאָרט־לייט פון נאָרוועגיען זענען אויך מיטגלידער אין די אַלגעמיינע נאָרוועגישע קלובען, דעם ערשטען פרייז פאַר ספּאָרט, די סקי־לויפעריי האָט דאָ היינ־טיגען ווינטער געווינען א יודישער יונגערמאַן, דער זוהן פון אַן׳אָנגעזעהענעם רוסיש־יודישען סוחר, וועמענס 6 זיהן עס זענען אַלע גוטע ספּאָרטלייט און... רעליגיעזע יודען.

עס זענען אויך פערהאַן אין אָסלאָ עטליכע אויסלענדישע יודישע סטודענטען, וועלכע ווערען בעהאַנדעלט נישט ערגער ווי עכטע נאָרוועגער. אין גרעסטען שפּיטאָל אין נאָרוועגיען „אוליעוואַל מיג־הויז" וועלכע איז אַ מוסטער־אינסטיטוציע אויף גאַנץ אייראָפּא אַרבייטען שוין היינט יונגע יודישע דאָקטוירים, וועלכע האָבען געענדיגט זייער שטו־דיום אין נאָרוועגיען. אַביסעל אַנדערש איז דאָס יו־דישע לעבען אין טראַנהיעם, די קהלה צעהלט איינ־גאַנצען אַ 35 יודישע משפחות, וועלכע זענען מעהר אָדער וועניגער גוט פערזאָרגט. ערשט מיט דריי יאָהר צוריק האָט די אָרטיגע קהלה אָפּגעקויפט דעם אַלטע וואָקזאַל פון טראַנהיעם און מיט דער הילף פון טיכטיגע אַרכיטעקטען פערוואַנדעלט דעם דאָזיגען וואָקזאַל אין אַ שעהנער שוהל, די פּראַכ־טיגע צימערען פון דער ריזיגער געביידע בילדען די קהלה־ביוראָס, אַ שוהלע און אַ ביבליאָטעק, אַ דאַנק דעם דאָרטיגען שוחט, וועלכער איז צוגלייך אַ לעהרער, חזן און שטעלפערטרעטער פון רב, בע־קומט די דאָרטיגע יוגענד אַ נאַציאָנאַל־יודישע ער־ציהונג. דעם דאָזיגען לעהרער ה׳ יאַקאָבסאָן וועלכער איז אַליין פון ארץ־ישראל האָט די קהלה צו פער־דאַנקען איהר גייסטיגע עקזיסטענץ, די איינצעלנע מיטגלידער פון דער קהלה ווייסען אָבער אויך וואָס עס הייסט געזעלשאַפטליכע דיסציפּלין. יודישע פער־אַנשטאַלטונגען ווערען בעזוכט אויף הונדערט פּראָ־צענט, דער עולם דאָ האָט זיך אויסגעלערענט צו דענקען יודיש, מיר איז פשוט אַ שאָד געווען צו פערלאָזען די ווייטסטע יודישע קהלה, ווען איך בין געווען צוריק אויכ׳ן וואָקזאַל פון דער קאַלטער שטאָט אויפ׳ן ווייטען צפון. (יט"א).

צ. וואַקסמאַן.

ערד־ציטערנישן אויף דער גאַנצער וועלט

די געוואַלדיגע חורבנות אין מעקסיקאַ און אַרגענטינע

די לעצטע צייט האָט דער ערד־קוגעל אַ ציטער געטאָן און אין דער גאַנצער וועלט האָט מען דערפיהלט די אויפטרייסלונגען, דאָ שטאַרקער און דאָ וועניגער. די אויפטרייסלונגען געהען ווי אַרומגענומען דעם ערד־קוגעל מיט צוויי רינגען. דאָס ערשטע כאַפּט אַרום דעם צפון־טייל פון מי־טעל־ים און געהט דורך אַזיען צו די יאַפּאַנישע אינזלען און ציהט זיך דורך די סונדאַ־אינזלען צו ניי־זעעלאַנד. דער צווייטער פאַס נעהמט אַרום, די ברעגען פון מערב־אַמעריקא.

נאָך דעם שרעקליכען וואולקאַן־אויסברוך אויף יאַוואַ איז פאָרגעקומען די ערד־ציטערניש אין איטאַליען. נאָכדעם איז פאָרגעקומען די ערד־ציטערניש אין קאָרינט, וואָס האָט פערניכטעט די גאַנצע אומ־געגענד. נאָכדעם אין עטליכע פונקטען פון קליין־אַזיען.

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז געקומען אַ ידיעה וועגען אַן׳ערד־ציטערניש אין אַרגענטינא און איצט אין די לעצטע טעג ווידער — ערד־ציטערני־שען אין אַרגענטינא און מעקסיקא. וועגען דעם פערנעהם פון דער לעצטער קאַטאַסטראָפע אין מעקסיקא זענען נאָך נישטאָ קיין גענויע בעריכ־טען, אָבער שוין פון די ביז־איצטיגע ידיעות, זעהט אויס, אַז דער חורבן איז דאָרט געווען אַ שטאַרקער, ס׳זענען פערניכטעט געוואָרען פיל מענשליכע ישו־בים און ס׳זענען אומגעקומען פיל מענשען.

אַמשטאַרקסטען האָט געליטען די שטאָט אָאַק־סאַקא, וואָס איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ שטויס חורבות. שוין ביז איצט האָט מען פון אונ־טער די חורבות אַרויסגעצויגען 43 טויטע, אָבער זייער צאָהל איז פיל גרעסער. די גאַנצע בעפעל־קערונג בעהאַלט זיך אין אָפענעם פעלד.

בעת דער לעצטער קאַטאַסטראָפע, וואָס איז דאָרט פאָרגעקומען אין יאָהר 1911, זענען 45 שטעטלעך חרוב געוואָרען און ס׳זענען אומגעקומען איבער 2000 מאַן.

ס׳קומען אָן ידיעות וועגען ערד־ציטערנישען אויך פון דער מעקסיקאַנישער האַפען־שטאָט וועראַקרוץ.

אין אַרגענטינא איז דעם 24. דעצעמבער חרוב געוואָרען פון אַן׳ערד־ציטערניש די שטאָט פּאָמאַ. איצט האָט ווידער אַן׳ערד־ציטערניש חרוב געמאַכט די שטאָט קאָברעס אויף צפון פון פּאָמא. ס׳האָבען מיט אַמאָל אויסגעבראָכען 3 וואולקאַנעס, וועלכע מ׳האָט שוין גערעכנט פאַר אויסגעלאָשענע. פון עטליכע צעהנדליג הייזער איז נישט געבליבען קיין זכר. ס׳זענען אומגעקומען מאַסען מענשען. די שטאָט איז פערשאָטען געוואָרען מיט אַ האָגעל פון שטיי־נער. די גאַסען זענען בעדעקט געוואָרען מיט אַ שטראָם קאָכעדיג וואַסער. ס׳זעהט אויס, אַז דאָס אינערליכע לעבען פונ׳ם ערד־קוגעל איז נאָך נישט איינגעשטילט אין די שטחים און פון צייט צו צייט ווערט אָנגעברויזט די ערד־קאָרע און ס׳געשעהט אַ קאַטאַסטראָפע, וואָס קאָסט אָפּ מענשליכע לע־בענס און מאַכט חרוב דעם רעזולטאַט פון זייער יאָהרענלאַנגען מיה.

יוד. זשורנאַליסטען פּראָטעסטירען געגען מעשה בריסק

וואַרשאַ, 18 (טעלעפאָניש). פרייטאָג ביי־נאַכט איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער יודישער סעקציע ביים זשורנאַליסטען סינ־דיקאַט. צוו. אַנד. איז אויף דער פערזאַמלונג אָנ־גענומען געוואָרען פאָלגענדער פּראָטעסט געגען די בריסקער געשעהענישען.

„די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער יודישער אָפּטיילונג פון זשורנאַליסטען־סינדיקאַט אין וואַרשאַ פון 16. יאַנואַר 1931, טראָגט אַרויס איהר שאַרפסטען פּראָטעסט געגען די אונמענשליכע בעהאַנדלונג פון פּאָליטישע אַרעסטירטע אין בריסק, לוצק און אַנדערע פּוילישע תפיסות, ווי אויך געגען דער שטראָף־עקספּעדיציע אין מזרח־גאַליציען געגען די אוקראַינישע פּויערים.

קאָנפערענץ בריאַן־קורציוס אין גענף

גענף, 18 (ספּ. טעל.) דער פראַנצויזישער אויסערן־מיניסטער בריאַן האָט היינט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט׳ן דייטשען אויסערן־מיניסטער קורציוס, בעת דער קאָנפערענץ, וועלכע האָט גע־דויערט איבער אַ שעה צייט זענען אַרומגערעדט געוואָרען אַ רייה אַקטועלע פראַגען, צווישען זיי אויך וועגען די דייטשע אָנקלאַגעס בנוגע אויבער־שלעזיען און אַנד.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 19 א שבט תרצ"א

יאנואר
זון-אויפגאנג 7.40
זון-אונטערגאנג 3.53

ווי אזוי מען האט ארעסטירט דעם רויבער קאזשימיערטשאק

(—) ווי מיר האָבען שוין נעכטען מודיע גע־ווען האָט מען אַרעסטירט דעם לאַנג-געזוכטען פערברעכער סטעפאַן קאַזשמיערטשאק. איצט גיט מען אונז נאָך איבער וועגען דעם פאָלגענדע פרטים:

דער לאָדזער אויספאָרשונגס-אַמט איז שוין לאַנג געווען בעשעפטיגט מיט אויסזוכען דעם בעקאַנטען געפעהרליכען איינברעכער קאַזשימיער־טשאַק, וועלכער האָט, אין משך, פון אַ לענגערע צייט אויסגעפיהרט א רייהה רויבערייען און גרעסערע גנבות אין לאָדז און אין דער סביבה.

די פאָליציי האָט געוואוסט, אַז דער חברה-מאַן טראָגט זיך אַרום מיט אַ פאַלשען פאַס אונטער'ן נאָמען אַנטאָני בעדנאַרטשיק און איז מיט אַ צייט צוריק נעלם געוואָרען פון לאָדז און פערווישט אַלע שפורען נאָך זיך, טראָץ אַלע בעמיהונגען פון דער פאָליציי האָט זיך נישט איינגעגעבען דעם פער־ברעכער צו כאַפּען.

מיט עטליכע טעג צוריק האָט די פאָליציי בעקומען אַ פערטרויליכע ידיעה, אַז דער „פויגעל" איז געקומען קיין לאָדז, און בעהאַלט זיך אין אַ מלינה, וואָס איז אויך, אַ הייזעל אויף באַלוט.

געהיים-אַגענטען האָבען די מלינה גענומען אויפ'ן „אויג". דער פערשוין האָט דאָס אָבער דער־שנאַפּט און האָט זיך פון דאָרט אָפּגעטראָגען.

באַלד האָט די פאָליציי בעקומען אַ ידיעה, אַז דער רויבער בעהאַלט זיך אין צענטער שטאָט. האָט פאָליציי אָרגאַניזירט אַ שטרענגע אָבסער־וואַציע און ענדליך. עהערנעכטען איז געלונגען איהם צו פאַקען.

אַרום 10 אַ זייגער אין אָוועגד האָבען דריי גע־היים-אַגענטען בעמערקט אַריינגעהן אין וואָלף'ס רעסטאָראַן נאַרוטאָוויטש 5, אַ פערדעכטיגען פער־שוין, אַביסעל שפעטער זענען די אַגענטען אויך אַריין אַהין און דערזעהען דעם פערדעכטיגען זיצען ביי אַ גוט-סערווירטען טישעל, אין דער געזעלשאפט פון צוויי פרויען.

די אַגענטען זענען צו איהם צוגעגאַנגען, זיך לעגיטימירט און געבעטען ביי איהם אַ פּאַס. דערויף האָט דער חברה-מאַן זיך נישט פערלוירען און אַריינגעשטעקט די האַנד אין טאַש, וועלענדיג אַרויס ציהען אַ רעוואָלווער. די אַגענטען האָבען זיך אָ־בער מקדים געווען און בליץ-שנעל האָבען פאַר דעם פערברעכערס אויגען זיך בעוויזען צוויי רע־וואָלווערען.

זעהענדיג, אַז ער איז אַריינגעפאַלען, האָט דער פערשוין געוויזען אַ פאַס אויפ'ן נאָמען אַנטאָני בעדנאַרטשיק. די אַגענטען האָבען דאָך געוואוסט, ווער עס בעהאַלט זיך אונטער דעם דאָזיגען נאָ־מען, האָבען זיי דעם גאַסט אָנגעטאָן קייטלעך אויף די הענד און איהם אָפּגעפיהרט, אין אַנ׳אויטאָ, אין אויספאָרשונגס-אַמט.

אין אָנהויב האָט ער זיך נישט געוואָלט מודה זיין ווער ער איז, נאָר ווען מען האָט ביי איהם אַראָפּגעריסען די צוגעקלעפּטע וואָנסעס, האָט ער זיך שוין מודה געווען, אַז ער איז דאָס טאַקע דער קאַזשימיערטשאַק און אַז ער האָט טעראָ־ריזירט די בעפעלקערונג מיט זיינע רויבערייען און גנבות.

דער אַרעסטירטער איז איינגעזע־— געוואָרען אין טורמע אויף קאָפּערניק-גאַס, צו דער דיספּאָזי־ציע פון דער געריכטס-מאַכט.

רעגיסטראַציע פון אַרבייטסלאָזע אויף דרינגענדע שטיצע

(א) דער אונטערשטיצונגס-אַמט ביים מאַגיס־טראַט איז מודיע, אַז ס'האָט זיך אָנגעהויבען די רעגיסטראַציע אויף דרינגענדע מלוכה-אונטערשטי־צונג פאַר פוילישע אַרבייטסלאָזע. שטיצע קענען בעקומען:

1) די וואָס האָבען שוין אויסגענוצט די גע־זעצליכע שטיצע פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד נאָכ'ן יאַנואַר 1930;

2) וועלכע קריגען נישט קיין געזעצליכע שטיצע פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד אין דער צייט פון „טויטען סעזאָן" (פון 15 דעצעמבער ביז'ן 1 מערץ 1931);

3) די וואָס בעקומען נישט קיין שטיצע פון אַרבייטסלאָזען פאָנד און זענען פון 1 יאַנואַר 1930 געווען בעשעפטיגט ווייניגסטענס 4 וואָכען אין אַנשטאַלטען וואָס אונטערליגען דער פערזיכערונגס געזעץ אָן פ'ן פאַל פון אַרבייטסלאָזיגקייט.

4) די וואָס האָבען זייט'ן 1 יאַנואַר 1928 געאַרבייט ווייניג סטענס 6 חדשים אין אַנ׳אַנשטאַלט, וואָס אונטערליגט דער פערזיכערונגס-געזעץ אויפ'ן פאַל פון אַרבייטסלאָזיגקייט.

צו דער שטיצע זענען בערעכטיגט אַרבייטס־לאָזע וואָס וואוינען אין לאָדז ווייניגסטענס זייט'ן 1 יאַנואַר 1930 י. אויב זיי האַלטען אויס אַ פאַ־מיליע, האָבען נישט קיין פערמעגען און בעקומען נישט קיין גלייכע אָדער גרעסערע שטיצע: בע־קומען נישט קיין שטיצע פון קראַנקען-קאַסע און בעקומען נישט קיין אינוואַלידען שטיצע אָדער רענטע.

אויב אימיץ אין דער פאַמיליע פונ'ם אַר־בייטסלאָזען איז בעשעפטיגט אָדער האָט גלייכע אָדער גרעסערע הכנסות קען דער אַרבייטסלאָזער קיין שטיצע נישט בעקומען.

מאָנטאַג, ד. 19. יאַנואַר G, H, I, J

דינסטאַג, ד. 20. יאַנואַר A, B, C, D, E, F

די רעגיסטראַציע קומט פאָר אין אונטערשטי־צונגס-אַמט אויף דער גאַס פון 28. קאַניאָווער שיסער־פּולק נומער 32 פון 9 פריה ביז 2 מיטאָג.

אַרויספאָרונגען פון א"י

עס זענען דערהאַלטען געוואָרען ערלויב־ענישען אויף צו פאָהרען קיין ארץ ישראל פאַר פאָלגענדע פערזאָנען: פרידמאַן דבורה, פרענק ל. רבקה, בערלינסקא שיינדל, קאַרטשמער פייגא, גרינבערג הינדא.

די דערמאָנטע פערזאָנען דאַרפען זיך ווענ־דען אין ארץ ישראל-אמט (צעגעלניאַנא 4) כדי צו ערלעדיגען זייערע רייזע פאָרמאַליטעטען.

אַראָפּגעפאַלען פון דאַך

(—) אויף פּאָמאָרסקאַ 60 איז אַראָפּגעפאַלען פון דאַך דער 25-יעהריגער שלמה בליהערבוים פון פּאָמאָרסקאַ 90.

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט די פּאָגאָ־טאָוויע איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

נקמה פון א פערלאָזענעם „פשיאַטשעל"

(—) דער אַרבייטער אַנטאָני מאַטשאַשצק האָט 6 יאָהר כסדר געוואוינט „נאָ וויאַרע" מיט אַ גע־וויסע מאַריאַ קראַשניאַק.

לעצטענס איז מאַריאַן נמאס געוואָרען דאָס נישט-פערהייראַטע צוזאַמענלעבען און זי האָט בע־שלאָסען זיך צו שיידען מיט איהר „פשיאַטשעל".

בעשלאָסען און געטאָן. האָט זי אויסגענוצט אַנ׳אָוועגד, ווען אַנטאָני איז נאָך געווען ביי דער אַרבייט, האָט צוזאַמענגענומען איהר ביסעל „רו־כאָמאָשטש", וואָס איז בעשטאַנען פון וועש, מלבושים א. ד. גל. און איז אַרויס פון שטוב.

ווען אַנטאָני איז אַהיימגעקומען, האָט ער געפונען אויפ'ן טיש אַ בריוועלע, אין וועלכן זיין 6 יאָהריגע „לעבענס-בעגלייטערין" איז איהם קורץ מודיע, אַז זי איז געפאָהרען צו איהר שוועס־טער קיין זדוגסקאַ וואָליאַ און וועט שוין צו איהם נישט מעהר צוריקקומען.

דער פערלאָזענער איז גאָר נישט פערצווייפעלט געוואָרען און האָט זיך אויך נישט שטאַרק איבערגענומען מיט דעם „אומגליק", נאָר נישט מעהר, ער דאָט בעשלאָסען נקמה צו נעהמען פאַר זיין „צובראָכען הארץ".

איז ער אַוועק אין פאָליציי-קאָמיסאַריאַט און געמאָלדען, אַז זיין „פשיאַטשולקע" האָט איהם בעגנבעט און איז ענטלאָפען.

א"ז, פערשטעהט זיך, פון דעם עסק ענטשטאַ־נען אַ פּראָצעס, וואָס איז נעכטען פאָרגעקומען אין געריכט.

דאָס געריכט האָט טאַקע געגלויבט מאַריאַס טענות, אַז זי האָט נישט געגנבעט נאָר גענומען איהרע זאַכען און אַז אַנטאָני זוכט נקמה צו נעמען פון איהר, ווייל זי האָט איהם פערלאָזען.

מאַריאַ איז אַפּגעפיר פון געריכט אַ בעפרייטע פון יעדע שטראָף.

אַ בוים דערהרג'עט אַ פויער
שיער נישט פערפרוירען געוואָרען אַ יונגעלע

(—) אין וואַלד, נעבען דאָרף נאָוואַ ווייעש האָבען פערביי-געהער נעכטען בעמערקט אַ טויטען מיינשען נעבען אַ בוים. די אונטערזוכונג האָט פעסט געשטעלט, אַז דער קערפער איז פון אַ 40 יעהרי־גען מאַנספערזאָן, דער קערפער איז געווען צוקאַ־לעטשעט און דער קאָפּ צוקלאַפּט.

מיט אַנ׳ערך 150 מעטער ווייטער איז געשטאַנען אַ שליטען מיט איינגעשפאַנטע צוויי אָקסען.

אין שליטען איז געזעסען, איינגעוויקעלט אין אַ פוטער, אַ 5-יעהריג יונגעל האלב פער־פרוירען.

ווי די פאָליציייאישע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, איז דער אומגעקומענער דער 32-יעהריגער גוט-בעזיצער מיכאל גוטמאַן פון דאָרף העלמי.

עהערנעכטען איז מיכאל אַרויסגעפאָהרען אין וואַלד אַריין אויסהאַקען האָלץ, ווייזט אויס, אַז אַ בוים איז אומגעפאַלען און איהם דערהרגעט און די פּיעקעס האָבען איהם צוקאַלעטשעט דעם קערפער.

דאָס יונגעלע איז געבליבען זיצען אין של־טען וואַרטען אויפ'ן פאָטער איז ער איינגעשלאָפען און וואָלט זיכער פערפרוירען געוואָרען ווען עס וואָלטען נישט בעמערקט איהם פערבייגעהער, וועלכע האָבען דאָס יונגעלע אָפּגעראַטעוועט פון אַ זיכערען טויט.

אַ הויז פון טויט
אַ גאַנצע פאַמיליע דערשטיקט געוואָרען

(—) די איינוואוינער פון דאָרף יעזבעק האָ־בען נעכטען געמאַכט אַ שוידערליכע ענטדעקונג. זינט 2 טעג האָבען די שכנים בעמערקט, ווי קיינער געהט נישט אַרויס פון דעם הויז פון גוטס־בעזיצער וולאַדיסלאַוו יעגטדזשעיעווסקי. פון די שטאַ־לען האָט זיך געטראָגען אַ געברומערייי פון הונגע־ריגע בהמות און פערד.

צוליב דעם, וואָס די טיר איז געווען פערשלאָ־סען, האָט מען אויפגעריסען אַ פענסטער און מען איז אַריין אין דער וואוינונג. באַלד האָט זיך דערפיהלט אַ שטיקענדע לופט און אין די בעטען האָט זיך פאָרגעשטעלט אַ שוידערליך בילד:

אָהן סימנים פון לעבען זענען געלעגען אין די בעטען דער 26-יעהריגער וולאַדיסלאַוו און זיין 25-יעהריגע פרוי אַנטאָנינאַ און זייערע 2 קליינע קינדער, אַ 3-יעהריג מיידעלע און אַנ׳אַנדערטהאַל־בען יאָהריג יונגעלע.

די אַרויסגערופענע פאָליציי, האָט פעסטגע־שטעלט, אַז די פאַמיליע איז פערטשאַדעט געוואָרען. איידער זיי האָבען זיך געלעגט שלאָפען האָט וולאַ־דיסלאַוו איינגעהייצט דעם אויווען מיט נאַס האָלץ און פערגעסען צו פעררוקען דעם צוג. דערפון האָט זיך געמאַכט אַ טשאַד אין שטוב און די גאַנצע פאַמיליע, פון 4 פערזאָן איז פערטשאַדעט געוואָרען.

אַרום דער געהיימניש פון דער פערשוואונדענער
דר. סקלאַדאָווסקאַ

(—) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער געהיימניש־פולער פערשוואונדונג פון דער פרוי ד"ר סקלאַד־קאָווסקאַ האָט דער היגער אויספאָרשונגס-אַמט אויס־געהערט אַ פערזאָן, וועלכער האָט דערצעהלט אַ נייעם פאַקט, וואָס וואַרפט גאָר אַ ניי ליכט אויף דער געשעהעניש.

דער זעלבער פערזאָן האָט איבערגעגע־.. אַז ד"ר סקלאַדקאָווסקאַ האָט איהם מיט אַ צייט צוריק געזאָגט, אַז זי וועט פאָהרען קיין איטאַליען און דאָרט בעגעהן זעלבסטמאָרד.

די לאָדזער פאָליציי האָט דעריבער אָוועקגע־שיקט אַ שריפטליכע אָנפראַגע צו דער פאָליציי אין איטאַליען צי מען ווייסט דאָרט עפּעס וועגען דעם וואָרט מען דערווייל אויף אַ תשובה פון דער אי־טאַליענישער פאָליציי.

אין דער לאָדזער אָפּטיילונג פון אויסלענדישע פעסער איז אָבער נישט פערצייכענט אַז די פער־שוואונדענע זאָל האָבען אַרויסגענומען אַנ׳אויס־לענדישען פאַס.

פון די איבערגעבליבענע בריף, איז צו זעהן, אַז פרוי ד"ר סקלאַדקאָווסקאַ איז טאַקע געווען אין איטאַליען, אָבער מיט אַ לאַנגער צייט צוריק איידער זי איז פערשוואונדען געוואָרען.

אַזוי אַז מען שטעהט נאָך אַלץ פאַר דער רעט־זעלהאַפטער געהיימניש וועגען דער פערשוואונדע־נער.

די געבליבענע דינסט, די זקנה ראַזשנאָווסקאַ האַלט זיך אָבער ווייטער ביי איהר השערה, אַז איהר באַלעבאָסטע איז געפאָהרען קיין זאַקאָפּאַנע און אַז גאָר דאָרט דאַרף מען זי זוכען.

מאָנאָפּאָלענצלאָזער רעפּערטואַר
פון קלאַנג-פילם-טעאַטער „CAPIOL"
די נאָהענטסטע שלאַגער-פּראָגראַמען!
„ווייסע שאַטענס"
מיט Raquel Tores, Bonte Blue
„פּאַראַדע פון פּאַראַמאַנט"
מיט Mauryce Chewalier, Denis King, Clara Bow Nancy Carol, Ewelin Brent, Gary Cooper, Georg Bancroft
„רעווי האָליוואָאוד"
מיט Hanka Ordonówna, Karol Hanusz
„קעניג פון די בעטלער"
מיט Denis King, Janette Mc Donald
„געשפענסט פון דער אָפּערע"
מיט Lon Chaney אין דער טיטעלראָלע
„פּאָרוטשניק אַרמאַנד"
מיט Ramon Newarro

APOLLO
היינט און פאָלגענדע טעג!
בעוויזונג פון מעכטיגען מייסטערווערק
געשאַפען אויפ'ן גרונד פון דער ערצעה־
לונג פון גראַף לעוו טאָלסטאָי א. נ.
ליבע פון אַ קאזאק
עראָטישע דראַמע פון לעבען פון פרייע
זיהן פון די קאַווקאַזער בערג.
אין די הויפּט-ראָלען:
JOHN GILBERT
I RENEÈ ADORE
געזאַנגס-אילוסטראַציע
אויסגעפיהרט פון אַ קינסטלער-כאָר
[illegible]
[illegible]

פערשידענע פארמען פון האנדעלס-ביכער אין פוילן

די האנדעלס-ביכער וועלכע ווערען געפיהרט פון א גאנץ קליינעם טייל פון גרויס-סוחרים און גרויס-אינדוסטריעלער און זעהר זעלטען פון קלענערע סוחרים, בילדען כסדר א געגענשטאנד פון מיספערשטענדנישען צווישען זיי און די שטייער-בעהערדען, כסדר הערט זיך, אז די דאזיגע ביכער ווערען נישט אנערקענט צוליב דער אדער יענער סיבה, א. א. וו. דערפאר איז נויטיג צו בעקענען זיך מיט די וויכטיגסטע פארשריפטען וועגען האנדעלס-ביכער, וואס איז אבער נישט לייכט, ווייל די דאזיגע פארשריפטע ן'זענען נישט איינהייטליך פאר דער גאנצער מלוכה.

אין גאליציען, אין קאנגרעס-פוילען, אין די געגענטען פון געוו. דייטשען זאבאר עקזיסטירען פארשריפטען וועגען די דאזיגע האנדעלס-ביכער פון דער פאר מלחמה-צייט און די שטייער-געזעצען ספרופענדיג זיך אויף האנדעלס-ביכער, מיינען זיי תמיד די פארשריפטען וואס ארדנען דעם ענין, אויף א געוויסען קאנט, אויף וועלכען דער דאזיגער סוחר, אדער אינדוסטריעלער וואוינט. עס איז אבער נויטיג צו בעקענען זיך מיט די פארשריפטען פון אלע קאנטען פון דער מלוכה אין דער בעציהונג, ווייל נישט איין סוחר, אדער אינדוסטריעלער פיהרט זיין געשעפט אויף דער טעריטאריע פון דער גאנצער מלוכה.

קודם כל וועלען מיר זיך בעקענען מיט די פארשריפטען וועגען די האנדעלס-ביכער וואס פערפליכטען אין גאליציען און אין צעשינער קאנט, פון דער שלעזישער וואיעוואדזטווע. אלזא אויף דעם געביט פון געוו. עסטרייכישען זאבאר.

דא עקזיסטירט דאס האנדעלס-געזעץ פון דעם אמאליגען עסטרייך, וואס איז איינגעפיהרט געווארען דעם 19-טען דעצעמבער 1862 און די בויגיגע פארשריפטען געפונען זיך אין די ארטיקלען 28 ביז 40.

לויט די דאזיגע פארשריפטען איז א יעדער סוחר מחויב צו פיהרען ביכער, וועלכע זאלען געבען א קלאהר בילד פון זיינע האנדעלס-געשעפטען און פון זיין פערמעגען. ער מוז בעהאלטען די קארעספאנדענץ, וואס ער בעקומט און די קאפיעס, וועלכע ער שיקט ארויס, ער מוז זיי האבען צוגויפגעשטעלט כראנאלאגיש אין א ביכעל, אנהויבענדיג א געשעפט צו פיהרען מוז ער צונויפשרייבען געגויי זיין אומבעוועגליך פערמעגען, זיין מזומן־געלד א. אז. וו. זיי אפשאצען, ווי אויך זיינע חובות און דעם צונויפגעשטעלטען בילאנס און איבערוועגטאר מוז ער א יעדעס יאהר רעגולירען. אויב זיינע סחורות לאזען זיך שווער איבווענטאזירען קאן ער דאס טון איינמאל אין צוויי יאהר.

דער איגוועגטאר און דער בילאנס מוזען ווערען אונטערגעשריבען פון דעם סוחר און אויב עס זענען דא שותפים — פון אלע פערזענליך פעראנטווארטליכע שותפים. ב יא יעדען געגענשטאנד מוז מען אנגעבען זיין ווערט אין מאמענט, ווען ער ווערט אויפגעשריבען. ביי א יעדען חוב מוז זיין בעמערקט, צי מען קאן איהם איינציהען צו נישט, ווייל אויב נישט מוז מען איהם אפשרייבען. די איגוועגטארען און בילאנסען מוזען ווערען בעהאלטען, אדער איבערגעשריבען פון יאהר צו יאהר. די האנדעלס-ביכער און בכלל אלע נאטיצען מוזען יוערען געשריבען אויף א לעבעדיגער שפראך, מוזען זיין נומערירט, מען טאר נישט איבערלאזען קיין פרייע פלעצער, וואו עס ווערט געוועהנליך געשריבען און מען טאר נישט אויסמעקען, איבערהויפט מאכען אומלעזבאר. אזוי אז עס זאל נישט זיין קיין ספקות, אויב מען האט עפעס איינגעשריבען פריהער אדער שפעטער. די האנדעלס-ביכער מוז מען בעהאלטען אין משך פון צעהן יאהר, רעכנענדיג פון דעם טאג, ווען מען האט געמאכט אין זיי די לעצטע איינשרייבונג, צעהן יאהר מוז מען אויך בעהאלטען די האנדעלס-קארעספאנדענץ, איגוועגטארען און בילאנסען, די דאזיגע פארשריפטען פערפליכטען אויך האנדעלס-געזעלשאפטען. דאס זענען די פארשריפטען וועגען האנדעלס-ביכער, וואס זענען נוגע שטייער-ענינים. שוין לויט דעם ציוויל-געזעץ האבען די אזוי געפיהרטע ביכער א גרויסע בעדייטונג אלס א בעווייז-קראפט און זענען אויך וויכטיג בנוגע פערשידענע אנדערע סוחרישע ענינים.

אזוי שטעלען זיך פאר די פארשריפטען איבער האנדעלס-ביכער אויף דעם געוועזענעם עסטרייכישען זאבאר.

אין קאנגרעס-פוילען ארדענט די פראגע וועגען האנדעלס-ביכער, דער דארט-עקזיסטירענדער פראנצויזישער קאדעקס נאך פון יאהר 1807 וואס רעגעלט די ענינים, אין דעם ארטיקעל 8, 9 און 10.

לויט די דאזיגע פארשריפטען מוז א יעדער סוחר פיהרען א טאג-בוך, אין וועלכען עס ווערט באטירט א יעדער האנדעלס-געשעפט, וואס איז אין דעם טאג געמאכט געווארען, ספעציעל א יעדער הוצאה און הכנסה, די הוצאות פון חודש, וואס ער האט אויסגעגעבען אויף פרנסה און בכלל אנדערע ביכער נאך וואס סוחרים פיהרען. ער מוז בעהאלטען די קארעספאנדענץ סיי די וואס ער בעקומט און סיי די קאפיעס פון דער קארעספאנדענץ, וואס ער האט ארויסגעשיקט.

יעדעס יאהר מוז ער מאכען אן איגוועגטאר פון זיין בעוועגליכען און אומבעוועגליכען פערמעגען, פון די חובות, וואס ער איז שולדיג און וואס מען איז איהם שולדיג און די דאזיגע איגוועגטארע זמוז ער יעדעס יאהר איינשרייבען אין א בעזונדערען בוך, דאס דאזיגע טאגבוך און דער איגוועגטאר מוזען זיין ריין געשריבען, דאטום, אהן פרייע פלעצער, מוזען ווערען בעשטעטיגט פון געריכט אדער פון בירגער-מייסטער, יעדער צעטעל מוז זיין נומערירט, און בכלל מוזען די ביכער אויף גאנצע צעהן יאהר בעהאלטען ווערען.

ד"ר ח. באלסען

(סוף מארגען).

ליקווידאציע פון די בעקערייען אפגעלעגט ביז'ן 1. אפריל
פעראָרדנונג פון דער וואיעוואדזטווע

(—) די לאדזער האנדווערקער-קאמער האט נעכטען פונאנדערגעשיקט צו אלע צעכען בעקער-פעראיינען אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע א צירקולאר, וואס די קאמער האט דערהאלטען פון דער וואיעוואדזטווע וועגען דער ליקווידאציע פון די בעקערייען.

אינם צירקולאר ווערט בעזאגט, אז וואיעוואדע יאשטשאלט האט צוגעשיקט א פעראָרדנונג צו אלע סטאראסטעס און צום לאדזער שטאטישען סטאראסטע, אז דער טערמין פון ליקווידירען די נישט ענטשפרעכענדע בעקערייען, ווערט פערלענגערט ביז'ן 1 אפריל.

די דאזיגע פעראָרדנונג איז אויך חל אויף די בעקערייען, וועגען וועלכע זייערע בעזיצער האבען בשעתו אפגעגעבען בקשות צו דער וואיעוואדזטווע און די בקשות זענען אפגעווארפען געווארען.

ד"ר ש. יוריס אין „אהל יעקב"
„אהל יעקב" איינגעשריבען אין גאלדענעם בוך פון קרן קימת דעם 10-יאהריגען יובילעאום פון אויסלייזען דעם עמק עזראל

די פייערונג, וואס איז פארגעקומען דעם פערגאנגענעם פרייטאג אין דער שיהל „אהל יעקב" האט ווידער אמאל צוגעצויגען א זעהר גרויסען עולם.

אין דער פייערונג האט זיך דאס מאל בעטייליגט דער חשובער גאסט פון קרן קימת ד"ר א. ש. יוריס פון תל אביב. נאך קבלת שבת דורך דעם חזן מיט'ן כאר האלט ד"ר יוריס א גלענצענדע רעדע. ער רעדט וועגען דעם לעבען פון די יודען אין גלות און אין ארץ ישראל און שטעלט זיך בעזונדערס אפ אויף דעם פאקט, וואס נאר אין ארץ ישראל האבען די יודען, סיי פר מ"ז, סיי פרייע, די מעגליכקייט אפצוהיטען דעם שבת און אז נאר דא בעקומט דער שבת זיין תקון און ווערט דורך אלעמען געהייליגט צי פון רעליגיעזען צי פון נאציאנאלען שטאנדפונקט. דער רעדנער ברענגט א סך ביישפילען ווי דער שבת און די יודישע ימים טובים ווערען געפייערט אין ארץ ישראל. ער רעדט וועגען דעם גרויסען ווערק, וואס איז בעשאפען געווארען אין משך פון די לעצטע יאהרען אין לאנד און זאגט, אז קיין שום כח אין דער וועלט איז נישט אימשטאנד צו צושטערען דאס וואס מיר האבען עראבערט אין ארץ-ישראל.

די רעדע פון ד"ר יוריס האט געמאכט אן אונגעהויערען רושם אויף אלע אנוועזענדע. דערויף האלט א קורצע רעדע ה' שמואל לעוו ער דאנקט דעם רעדנער אין נאמען פון ועד פון „אהל יעקב" פאר זיינע אויסגעצייכענטע ווערטער. „אהל יעקב" — זאגט ה' לעוו האט שטענדיג מיטגעהאלפען אין יעדער נאציאנאלער ארבייט, אין געשטיצט די נאציאנאלע קרנות, וועלכע זענען די הויפט פאקטארען פון ארץ-ישראל אויפבוי. מיט א קורצע צייט צוריק האט אהל יעקב איינגעשריבען אין „ספר הזהב פון קרן קימת דעם 10 יעהריגען יובילעאום פון „קרן היסוד" איצט האט דער ועד בעשלאסען איינצושרייבען אין גאלדענעם בוך דעם 10 יעהריגען יובילעאום פון אויסלייזען דעם עמק אין ארץ ישראל.

פרייטאג
? ? ?
אין „נייעם פאלקסבלאט"

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), כארעמזא (פאמארסקא 10), מילער (פיעטריקאווער 46), עפשטיין (פיעטריקאווער 225), גארטשינסקי (פשעיאזד 59), אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 50).

אויטא-ארגיעס

(—) אויף דרעווגאווסקא גאס איז ארונטערגעפאלען אונטער אן אויטא דער 27-יעהריגער בנימין בערטמאן, א סוחר פון אלעקסאנדער.

דער שאפער פון אויטא איז ענטלאפען און דעם פערוואונדעטען בערטמאן, האט פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין שפיטאל.

מאסקען-באל פון אוזדראוויסקא

קומענדיגען שבת וועט אין לאדזער פילהארמאניע פארקומען א גרויסער מאסקען-באל לטובת דער פאפולערער יודישער געזעלשאפט „אוזדראוויסקא". די וויכטיגע הילפס אינסטיטוציע און איהר אנזעהן אין אונזער שטאט, איז א געהעריגע גאראנטיע דערפאר, אז דאס יודישע לאדז וועט מיט דער ברייטער האנד אונטערשטיצען די אינסטיטוציע וועלכע איז שטענדיג גרייט צו קומען מיט הילף קראנקע און נו מ-ליידענדע.

פידעל - רעציטאל אין „הזמיר"

מיטוואך קימט פאר אין הזמיר א פידעל-רעציטאל פון די אין אונזער שטאט בעקאנטע פידעל-ווירטואזין בראניסלאווא בוטשטאדט ביים אקאמפאניאמענט פון פראפ. טעאדאר רידער.

אין פראגראם פון קאנצערט געהען אריין די לעצטע שאפונגען פון קארעלי, מאצארט, לאלא פאגא ניני, פיאוואזניק, קרייזלער א. א.

הייל-ארטאפעדיע

ביי אונז אין שטאט אויף וואולטשאנסקא 10, פראנט, פארטער געפינט זיך דער איבעראל-בעקאנטער ארטאפעדישער אנשטאלט פון ספעצ. דיר. י. ראפאפארט פון לעמבערג. לויט די כסדר אנקומענדע דאנקזאגונגען פון מענשען, וועלכע האבען בעקומען הילף און א היילונג ביים דערמאהנטען ה' ראפאפארט, ווערט דער דאזיגער ארטאפעדישער אנשטאלט עמפפעהלט אלע ליידענדע א"ס איינציגער הייל-ארטאפעדישער אנשטאלט מיט זיינע מעטאדען הויפטזעכליך אהן אפעראציאן, וואס האט דערגרייכט דורך איהר לאנגיעהריגער רוטין דעם גרעסטען ריהם און דער הייל-ארטאפעדישער אנשטאלט ווערט אנגעפיהרט פערזענליך זייט פון טויזענד נייגהונדערט זיבען יאהר פון ה' ראפאפארט זעלבסט.

גרויסע אוניווערסיטעטס-פראפעסארען, כירורגען האבען בעשטעטיגט זיין פאך-קענטניש אזוי, אז קראנקע אויף ב-רוכען, פערקריפלונגען פון קרייק, הויקערס, פלאט-פוס, געשוואלענע אדערען אא"וו, קענען מיט'ן גאנצען צוטרוי געניסען פון דער היילונגס-ארטאפעדיע אין ה' דיר. ראפאפארט'ס אנשטאלט אין אונזער שטאט. דער אנשטאלט איז אפען יעדע טאג.

קופאן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג מ נ"ג, דעם 19-טען יאנואר

א בעקאנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.
אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט"
— פון דעם זעלבען טאג. —

ענטוויקלונג פון דער לאדזער הויז-בעזיצער באנק (פיעטרק. 39)

די ענטוויקלונג פון דער הויז-בעזיצער באנק (פיעטרקאווער 39) האט אין יאהר 1930 צו פערצייכנען א פולשטענדיג בעפרידיגענדען בילאנס, דער אפשלוס פון בילאנס ווייזט אויף א נעטא-ריוח פון 35477,33 זל. א חוץ דעם איז אבגעשריבען געווארען לויט דעם סטאטוט פאר קאאפעראטיווע בענק אין רעזערוו-קאפיטאל 4880 זל. פון די איינשרייב-געלדער וואס ס'צאהלען איין די נייע מיטגלידער צוזאמען מאכט אויס דער נעטא-ריוח פון דעם יאהר 357,35 40 זל.

די דירעקציע וועט פארשלאגען אויף דער גענעראל-פערזאמלונג פון דער באנק, וואס קומט פאר אנהויב פעברואר אויסצוצאהלען א גרעסערע דיווידענדע פאר די מיטגלידער.

די פערדינסטען פון דער באנק שטאמען נישט פון שפעקולאציע-געשעפטען, און אויך נישט פון גרויסער דיסקאנטע, וואס ברענגט מיט זיך א גרויסע אבליגע, די מאקסימום קרעדיטען זענען בעגרעניצט ביז 10 טויזענד זל. פאר יעדען מיטגליד און דאס נאר אויף וועקסלען, וואס מ'נעמט פאר דירה-געלד.

די הויפט-הכנסות פון דער באנק שטאמען פון די אפעראציעס, וואס זענען פערבונדען מיט נעהמען און בעצאהלען אנלייהען אין דער לאדזער קרעדיט-געזעלשאפט דורך דער פערמיטלונג פון דער באנק.

די באנק יאגט זיך נישט נאך קיין גרויסע פקדונות און נישט קוקענדיג דערויף, וואס זי צאהלט פאר די איינלאגען נישט מעהר ווי אלע גרויסע בענק, איז אויך אין דער הינזיכט דאס פערטרויען צו דער באנק זעהר גרויס.

ראדיא-פראגראם
מאנטאג, דעם 19 יאנואר

11.58 צייט-סיגנאל; 12.05 גראמאפאן-פליטען; 13.15 טאג-פראגראם. קינא און טעאטער-רעפערטואר; 15.50 לעקציע פראנצויזיש; 16.15 קינדער-פראגראם; 16.45 גראמאפאן-פליטען; 17.15 פארלעזונג; 17.45 לייכטע מוזיק; 18.45 פערשיעדענעס; 19 10 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, פראגראם אויף מארגען; 19 25 גראמאפאן-פליטען; 19.40 ראדיא-זשורנאל; 19.55 גראמאפאן-פליטען; 20.00 פעליעטאן; 20.15 מוזיקאלישע פארלעזונג; 20.30 אפערעטקע „שושנה די צנועה" (טראנסמיסיע פון ווארשא); 22.15 פעליעטאן; 22.35 קאמוניקאטען, טאנץ-מוזיק.

א ציגיינער — א באנדיט
ער איז צופעליג ארעסטירט געווארען

(2) אויף א יאהר-מארק אין אויזאד איז אויסגעבראכען א געשלעגע צווישען א געוויסען יוזעף צוויקעל און דעם ציגיינער סטאניסלאוו באגוסלאווסקי. אין רעזולטאט האט צוויקעל געשאסען אויף דעם ציגיינער און איהם פערוואונדעט אין קאפ און מען האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די פאליציייאישע אויספארשונג האט אבער פעסטגעשטעלט, אז דער ציגיינער איז א פון לאנג געזוכטער באנדיט, וועלכער איז שוין געהאט ענטלאפען פון ארעסט און דערביי שווער-פערוואונדעט א פאליציאנט מיט א מעסער.

דער ציגיינער ווערט שוין איצט געהיטען דורך א פאליציייאישע וואך.

עקאנאמישער קריזיס
און אויסלענדער־העצע אין פראנקרייך

(בריף פון פאריז)

לעצטען זומער, בערך אין דער זעלבער צייט, ווען מען האט אנגעהויבען שמועסען וועגען דער עווענטועלער מעגליכקייט פון אן׳עקאנאמישען קריזיס אין פראנקרייך, האט דער פרעמיער מיניסטער טארדיע, כדי צו ווייזען זיינע מעגליכקייטען און פעהיגקייטען ביים רעגירען, בעשאפען זיין נאכאמונג פון א... פינף יאהריגען ווירטשאפטס פלאן, אויף וועלכען די מלוכה קאסע זאל אסיגנירען גאנצע 25 מיליארד פראנק.

דאס געלד ווערט ארויסגעגעבען אין דער פארם פון סובסידיעס מיט׳ן ציל צו פערבעסערען דעם פראדוקציע אפאראט. אויפ׳ן פשוטען לשון דארף עס הייסען: איינפיהרען די ראציאנאליזאציע דורך מאדערנער טעכניק אין דער גרויס אינדוסטריע און אויך די לאנדווירטשאפט צו רעארגאניזירען פון איהר נישט גאר געהויבענעם מצב.

שוין נישט רעדענדיג דערפון, וואס דער דאזיגער פלאן בעדייט בכלל א פערערגערונג פון דער לאגע פונ׳ם ארבייטער קלאס, ווען מען דערמאנט זיך, וואס עס בעדייט ראציאנאליזאציע אויפ׳ן אמעריקאנישען שטייגער, איז אבער אויך זיין הויפט־ציל: אפווענדען אדער פערמיידען דעם אנקומענדיגען עקאנאמישען קריזיס, וואס בושעוועט אין אלע שכנותדיגע לענדער, אויך געווען צווייפעלהאפט. שוין דעמאלט האבען זיך געפונען עקאנאמיסטען און גראד פון בורזשואזען לאגער, וועלכע האבען צונישט געמאכט טארדיעס אומבעגרינדעטען אפטימיזם אויפווייזענדיג מיט ציפערען אין די הענט די אומלאגישקייט פון טארדיעס מיינונג.

איז אט, היינט, ווען ס׳איז תמיד דער נאטירליכער הויך סעזאן אין אלע בראנזשעס פון גרויס און קליין אינדוסטריע, הערשט א מצב, וואס רופט ארויס גרויס בעאומרוהיגונג, נישט נאר אין די ארבייטער קרייזען, וועלכע זענען די ערשטע צו דערפיהלען אויף זייערע פלייצעס דעם קריזיס, נאר אויך אין דער גאנצער בירגערליכער געזעלשאפטליכקייט, און נישט נאר בעאומרוהיגונג הערשט דא, נאר כמעט פאניק, א פאניק, וואס לאזט זיך ווענדען אויפ׳ן אלטען אויסגעפרובטען מיטעל־אויסלענדער..

טארדיע האט אפילו מיט עטליכע טעג צוריק אויף א קאנפערענץ פון מלחמה־אינוואלידען און פראנט־קעמפער גערעדט אזוי ווי זיין שטייגער איז, געהייסען זיך בערוהיגען, נישט ווערען פערצווייפעלט פון דער לאגע און האבען געדולד און צוטרוי, אז פראנקרייך וועט נישט קומען צום זעלבען מצב ווי אנדערע לענדער, אבער... גלייכצייטיג זענען געקומען עטליכע פאקטישע געשעהענישען, וואס האבען צעקלאפט טארדיעס אפטימיזם.

די בערזע, פערצייכענט באנקראטען פון עטליכע פינאנסיעלע ארגאניזאציעס, וואס האבען ביז איצט גע׳שמט פאר זעהר סאלידע פינאנץ־אונטערנעמונגען.
ס׳האבען זיך דערקלערט באנקראט צוויי, די סאמע גרעסטע און עלטסטע בענק אין פאריז.
די דאזיגע באנקראטען האבען געהאט א פאנישע ווירקונג אויף דער בערזע און די אקציעס זענען מוראדיג געפאלען.
די רעגירונג, נאטירליך, בעמיהט זיך צו פערטושען. אבער עס איז קיין סוד נישט, אז שולדיג איז די עקאנאמישע לאגע.
און דאס לעצטע בעווייזט אמבעסטען די וואקסענדיגע ארבייטסלאזיגקייט אין די גרויסע פאבריקען אין דער אויטאמאביל אינדוסטריע און אנדערע, איבעראל קומט פאר א מאסען אפזאג פון ארבייטער און אין דער קליין אינדוסטריע, אין דער שטאטישער הויפטזעכליך אין דער לוקסוס־אינדוסטריע, פיהלט מען שוין שטארק דעם קריזיס. גרויסע מאסען ארבייטער זוכען ארבייט און די וואס ארבייטען נאך דערווייל יא, איז אויך אין א זעהר שוואכען טעמפ, ווען מען נעמט אין בעטראכט די צייט פון גרויסען סעזאן, וואס איז תמיד אין דער צייט יאהר.

און ווי תמיד ווען עס קומט אן א צרה אין לאנד, הויבט זיך אן א ווילדע העצע געגען דעם איבעריגען שעיר לעזאזל, דעם אויסלענדישען ארבייטער. אויך איצט געהט די העצע אין פולען גאנג, אין דער גאנצער פראנצויזישער פרעסע סיי רעכטע סיי „לינקע“, אלע זעהען איין, אז די איינציגע ישועה אויסצומיידען די סכנה איז די פשוטע: ארויסשיקען אלע אויסלענדער, אדער לכל הפחות א גרויסע צאל פון זיי.

דער „לינקער“ „ל׳זואר“ (דער אווענט) איז ארויס מיט א העצעריש ארטיקעל: „ווען די ארבייטסלאזיגקייט בעדראהט“ אין וועלכען די אויסלענדער ווערען שטארק אנגעגריפען.

קודם כל האט די צייטונג טענות פארוואס צופיל אויסלענדער קאנצענטרירען זיך אין די גרויסע צענטרען און הויפטזעכליך אין פאריז און צוליב דעם האבען לעצטענס גאנצע 130 טויזענט פראנצויזען געמוזט פערלאזען פאריז נישט געפונענדיג קיין ארבייט... גלייכצייטיג האבען 120 טויזענט אויסלענדער פערפלייצט פאריז און מען נויטיגט זיך אין זיי לגמרי נישט.

ווייטער דערצעהלט דער ארטיקעל, אז פאר׳ן יאהר 1929, האט די גרעניץ ביורא אין טול, אריינגעבראכט אין לאנד 8405 פאמיליעס פון אויסלענדער, צווישען וועלכע עס זענען פערהאן 7549 פרויען און 12516 קינדער, וואס טוען די דאזיגע פרויען? די צייטונג דערצעהלט, אז אזוי ווי די דאזיגע פרויען קומען צו מענער, וועלכע ארבייטען אין דער גרויס אינדוסטריע פון צפון פראנקרייך, געהען די דאזיגע פרויען אויך ארבייטען אלס געהילפס ארבייטער אין דער קאנפעקציע אינדוסטריע פון יענעם ראיאן. וואלט דאך גוט געווען, ניין, מויג עס נישט, פארוואס? גאר פשוט: די דאזיגע פרויען נישט בעזיצענדיג קיין ארבייט קוואליפיקאציעס, דריקען אראפ סיי דעם ניווא פון די אויסארבייטונגען, צוליב וואס די רענאמע פון די פראנצויזישע פאבריקאציעס ליידען אין אויסלאנד און — דער לוין ווערט אראפגערוקט. די צייטונג דערקלערט עס דערמיט, וואס די עמיגראנטען קומען פון לענדער, וואו דער לעבענס ניווא איז א סך נידריגער ווי אין פראנקרייך און דעריבער דארפען זיי ווייניגער.

וואס זשע איז דער אויספיהר? דער אלט בעקאנטער: רעגולירען די אימיגראציע קיין פראנקרייך און פערשטארקען די קאנטראל אויף די וואס זענען שוין דא און אלע „אומגעוואונשענע“ עלעמענטען ארויסשיקען...

מילא, קיין נייעס איז שוין די העצע נישט, נישט אפילו פאר אזעלכע „לינקע“ ווי דער „ל׳זואר“ ווייל נאך פריהער אביסעל, האבען די נאך מעהר „לינקע“ שוין דורכאויס ארבייטער ארגאניזאציעס ווי די סאציאליסטישע פראפ. פעראיינען ארויסגעלאזט א מעלדונג, וואס איז אויך געווען אויסגעקלעפט אויף די ווענט פון זייערע סינדיקאטען, וואס ווארפט שמוץ אויף אויסלענדישע ארבייטער בכלל און אויף יודישע בפרט... דאס איז געווען א שענדליכער אנטיסעמיטישער דאקומענט, וואס איז אגב צונויפגעשטעלט געווארען דורך א יודעל גופא... דער אויפרוף האט פשוט גערופען ארויסצוטרייבען אלע יודישע ארבייטער, וואס בעשמוצען פאריז און „דערנידריגען די ארבייט“... נו, נאכדעם איז זיך שוין נישט צו וואונדערן אויף דער אויסלענדער העצע מצד דער אלגעמיינער פרעסע. יענע זעהט ווייניגסטענס נישט קיין יודען סכנה נאר אן׳אויסלענדער סכנה. און ווען מען זאל נעמען אין אכט דעם עגאאיסטיש זאאלאגישען פרינציפ, וואס הערשט היינט נאך מעהר ווי תמיד אין די צווישען פעלקערליכע בעציהונגען, וואלט מען געקאנט פערשטעהען די לאגישקייט פון דער העצע, וואס האט דעם ציל, האבענדיג די „גליקליכע“ געלעגענהייט פון פערמאגען א שעיר לעזאזל צו יעדער צייט — אויסצומיידען די קאטאסטראפאלע לאגע, ארבייטסלאזיגקייט אין דייטשלאנד און אין ענגלאנד...

נאר מילא, דער עגאאיזם איז בערעכטיגט. דאס פערגרינגערט אבער אויף קיין האר נישט די לאגע פון די ריזיגע מאסען אויסלענדישע ארבייטער אויף וועמען דער קריזיס וועט זיך סיי ווי סיי לעגען שווערער און פייגליכער ווי אויף די איינגעבוירענע, ווייל אין ארבייטסלאזיגקייט פאל, וועלען די אויסלענדער אפילו נישט קענען געניסען פון געזעץ פון סאציאלער פערזיכערונג אונטערשטיצונג. דאס „געזעץ“ האט שוין בעווארענט, אז א חוץ נעמען ביי די אויסלענדער צו 10 פראנק א וואך, זאלען זיי דערפון גאר נישט געניסען...

א. בעקערמאן.

יוד. ערשטע־פארמען אין פוילן
דירעקטאריום
פון די פארייניגטע־טעאטערן
בעטגלם, דיר. פאר לאדז: שטעק־פעדער. לייטער: א. בעזמאן

לאדז. יוד. קאמער־טעאטער
אין ווייסען זאל
מאנטייפעל זאבאדניא 43
בלייער „ארט“
הויסטל: לייטער: משה בראדערזאן.

היינט, מאנטאג, דעם 19. יאנואר
1 פארשטעלונג
אנהויב 9.15 א זייגער אין אווענט
ווער מיר גוטס גינט

פראגראם: 1) פראלאג, 2) טמירות, 3) די שטאט, 4) זיבען זאכען. 5) קישקעדריגער נדרים, 6) יודען זינגען, 7) דער הויזשגער אורה, 8) אין א שיך־געשעפט. 9) איטשעק, 10) רויזען־ליד, 11) נישט־גוט, 12) אגנוזער מענטשעריי, 13) קארא־גראנדע, 14) אין זאקמעשע.

אנסאמבל לויט׳ן א. ב. פרויען: זיסעל־גירל, מ. דזלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים. מאשע פעטערמאן, אלא שליפקאוויטש. מענער: מ. אלטמאן, ש. גאלדשטיין, ש. דזשיגאן, מ. קאן, י. ריינגלאס, י. שומאכער, י. שיפער.
טעקסטען: י. ל. ארק, מ. בארערזאן, דער טונקעלער, א. קאשנאווסקי.
מוזיק: ה. רובין, א. בייגעלמאן און פאלקס־מאטיוען! דעקאראציעס און קאסטיומען: י. גרוינער, מענין איינגעשטעלט דורך אירענא פרושיצקא. מוזיק־לייטער — ה. רובין, רעזשי — זשיגאן, שומאכער. בינע־אינספעקטאר — מ. קאן, ליכט־עפעקטן — יעראן.

דינסטאג, דעם 20־טען יאנואר
פרעמיערע פון 4־טען פראגראם

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום־טובים א גאנצען טאג

דער וועג פון ווייסע שקלאפען
(דערצעהלונג)
פון פרץ הירשביין.

.1

נישט אומזיסט האט איטע די אלמנה זיך געריסען די האר פון קאפ און געשלאגען קאפ־אין־וואנד, נאך דעם, ווי זי איז געקומען אהיים פון וואקזאל, וואו זי האט בעגלייט איהר טאכטער, איהר איין און איינציגע סימע, אין ווייטען וועג אריין.

„א מאמעס הארץ פיהלט, פיהרט און פערפיהרט אויך אמאל“...

איהר געדאנק האט געוואלט נאכגעהען איהר קינד און נישט בעטראפען דעם וועג. אזא קלאהרער וועג, אזא גלייכער וועג איז געווען אויסגעלייגט פאר איהר קינד און מיט אמאל איז ער אוועק אין חשכות. דא האט איהר דאס מאמעשע הארץ אונטערגעזאגט. זי האט זיך אליין געשטראפט, ווייל איהר נאר איז תחילת, געפעלען געווארען דער פרעמדער יונגערמאן, וואס איז אנגעקומען צו זיי אין שטעטעל אריין אין א העלען, זומערדיגען טאג. איהר נאר איז אריין אין געדאנק אפשר טאקע א שידוך פאר סימעל׳ן...

איצטער שושקען זיך מענשען אין שטעטעל, איצטער, ווען עס איז נאך אלעמען. איז דאס געווען אן׳אפרעדעניש? סטייטש — דאס שטעטעל האט דאך איהם אויסגענומען. ער האט דאך עפעס אזוי שעהן און אזוי ברייט אויפגענומען דעם טייטער. אלע שעהנע יודען האבען געזאגט. סטייטש — אין שול האט מען איהם אויפגערופען צו דער תורה א שעהנע נדבה געגעבען. אזוי פיל זיך געלאזט קאסטען, גלייך ווי ער וואלט אין שטעטעל געקומען פערנאנדערצוטיילען נדבות צו נאר ווילד־פרעמדע. וואלט איהר דען איינגעפאלען צו טראכטען, אז דאס קאן זיין א שידוך פאר איהר טאכטער? עפעס דאס גאנצע שטעטעל האט זיך אריינגעלעגט אין דעם שידוך. אנ׳אלמנה — דארף מען זיך אויף איהר מרחם זיין. א יתומה — דארף מען אויף איהר טון די אויגען מיט חסד... סטייטש — צוויי שדכנים האבען שדכנות־געלד גענומען. קאן דאך נישט זיין, אז איהר טאכטער האבען יודען גענומען און פערקויפט...

יא, די אויגען האט איהר געעפענט נעבעך די טוקערקע, וואס האט שוין אליין אלע איהרע קינדער אויסגעגעבען. זי איז איהר א גוטער פריינט, זי האט עס נישט געטון פון שלעכטקייט וועגען, ווען זי האט איהר א זאג געטון נאך פאר דער חתונה:

— זאלט איהר מיר לעבען איטעשי, דער מענש האט דאך נישט קיין קרוב און קיין גואל — אפשר וויל ער זיך גאר אויסשלאפען מיט אייער קינד...

און דאס, וואס מען האט איהר געראטען, זי זאל איהם נישט אוועקלאזען: ער זאל ווארטען אויף איהר קינד, באשר מען קען דאך נישט לאזען א קינד אליין אין אזא ווייטען וועג — נו, האט ער דאך איהר איבערגעלאזען געלט אויך א שיפסקארטע. אדרעסען אזוי פיל אנגעגעבען. דער עיקר, האט ער דאך געוואלט, ביז איהם וועט קלאהר ווערען... האט ער זי דאך געלאזען מיט א קינד אונטער׳ן הארצען. צוליב וואס האט ער דאס געטון? צו בעווייזען, אז ער קען זיין א טאטע צו איהרע קינדער. צו בעווייזען, אז ער וועט פאר איהר קינד מאכען א היים. זי טראגען אויף די הענד. געבען איהר פון אלעדאס גוטס — מיט וואס דען נישט? ס׳איז דאך געווען א נחת צו הערען, ווי ער האט גערעדט צו איהר טאכטער, ער האט דאך צו איהר, צו דער מאמע, אזוי שעהן גערעדט, ממש דאס הארץ איז צעגאנגען פאר נחת. ער האט דער מאמע ארומגענומען און געקושט פאר דער חתונה, גלייך ווי ער וואלט געווען אנ׳אייגען קינד. ביים בעזעצנס, ביי דער חופה — ביים אל־מלא רחמים נאך איהר מאן און סימעלע׳ס טאטען, בעת א שטיין האט פערגאסען טרעהרען. האט ער דאך אויך געווישט די טרעהרען...

אבער א מאמעס הארץ כאפט זיך צומאל אויף ווי א דערשראקענער פויגעל, ווען א יעגערס ביקס האט אויף איהם אויסגעשאסען. א מאמעס הארץ כאפט זיך צומאל אויף — יא, דער עיקר, ווען קיין טאטע איז נישטא: אנ׳אלמנה, וואס דארף אזוי אפט אנקומען צו לייטען. יא, איהר הארץ האט זיך דערשראקען, גלייך ווי מען וואלט זי איינער אליין איבערגעלאזען אין גאר דער גרויסער וועלט, די הענט זענען געקראכען אונטער׳ן שייטעל צו פליקען די אייגענע האר: און מיט׳ן קאפ אין וואנד, ווען זי האט געשלאגען, האט זי געפיהלט, אז דאס בעקומט זי א שטראף. ווייל דאס הארץ האט נישט געקענט נאכגעהן איהר קינד.

און אז זי האט געקוקט מענשען אין די אויגען אריין — האט זי אין זייערע אויגען נישט געזעהען קיין פריינטליכקייט. האט מען אויף איהר געקוקט, גלייך ווי זי וואלט זיך אויסגעשמירט אין אומריינקייט...

.2

און סימע — — —

א פרעמדער מענש איז געקומען פון ארגענטינע, האט איהר אזוי פיל שעהנע זאכען אריינגערוימט אין אויער אריין, אנגעריהרט איהר לייב — און אוועק. איז נאך איהם אוועק איהר לעבען. דער מענש איז פערשוואונדען אין ווייטע נעבלען און איהר לעבען איז אין יענע נעבלען נע ונד.

ער איז אוועק און איבערגעלאזט אין איהר לייב א נייע לעבען פערזייט און דאס האט אויסגעלאשען פאר סימע׳ן די זון. פון שטעטעל איז זי נישט אוועק אויף איהרע פיס — גלייך א שטורעם ווינד האט זי אפגעריסען פון דער ערד און אינערגעצען אוועקגעטראגען: דער שטורעם האט זי געכאפט פאר די האר און אוועקגעטראגען צווישען הימעל און ערד. איהרע נייגצעהן יאהר האבען זיך איבערגעמישט: אט, איז זי א קינד ביי מאמע׳ס פארטוך: און אט איז זי גאר א באבעלע, אנ׳אכציגער. זי איז די געשטארבענע באבע, וואס איז ארויס פון קבר און געווארען נע ונד.

אט, איז זי די מילך־אין בלוטיגע סימע, מיט די שווארצע ברעמען, וואס פערשאטענען די שווארצע, גרויסע אויגען; איז איהר שמאלער, דין־ליפענדיגער מויל; אט איז זי, די שמעוודיגע סימע. אין איהר ווייס געבלימעלטען קליידעל, דורך וואגען דער אומבעקאנטער, שעהנער יונגערמאן האט איהר קערפער אפגעשאצט און פון דער ווייטענס דעם קערפער איהרען פערקויפט. באהנען טראגען זי — זי ווייסט נישט וואוהין. שיפען פיהרען זי איבער וואסערן — זי ווייסט נישט וואוהין. דוכט איהר צומאל אויס, אז אזוי וועט זי פאהרען, ביז... יא צו וועמען פאהרט זי? דאס פנים פון יענעם מענשען, וואס איז אין מיטען זומער אראפגעקומען אין פוילישען שטעטעל, איהר היימיש שטעטעל — זיין פנים איז פערשוואונדען. זי קען זיך איצט צומאל זיין געשטאלט נישט אויסמאלען. דוכט איהר, מענשען אויף די באנען קיקען אויף איהר און דערקענען, וואס ביי איהר אונטער׳ן הארצען טוט זיך. אין הארצען טוט זיי עפעס הנאה...

געווען מאמענטען, וואס אין איהר האט אויפגעוואכט די פרוי — א פרוי איינע אליין אין מיטען פון גארער וועלט. טאקע א פרעמדער איז געקומען און האט זי אנגעריהרט, אין איהר פרויענדיג לעבען איז צעפולוערט געווארען. איצטער איז זי א נייגעבוירענע. א פרוי אליין פאר זיך, וואס זי וויל, טוט זי. וואס זי פערלאנגט, קריגט זי. עס ווערט איהר קלאהר, צוליב וואס דער פרעמדער איז אין שטעטעל אראפגעקומען; פאר וואס ער האט דוקא זי אויסגעקליבען; זי וואס איז אויסגעוואקסען אין גרויס ארימקייט, זי, וואס איז גאנץ אפט ארומגעגאנגען מיט פערטריקענטע ליפען. ווער האט זיך פון די שטעטעלשע, לייטישע און גבירישע בחורים אויף איהר אנגעקוקט... דער פרעמדער האט איהר צוגעזאגט וואוילטאג. דער פרעמדער האט איהר צוגעזאגט שעהנע קליידער, דימענטען, גוט צום עסען... און דער פרעמדער מענש האט איהר געזאגט, אז וואס מעהר א מיידעל פון יודיש און נאאיוו — איז אלץ בעסער. זי געדענקט אלצדינג, וואס ער האט איהר אין אויער אריינגערוימט. זי בענקט צומאל, אז דאס אלץ וואס ער האט איהר געזאגט, איז נישט געווען קיין ליגען. און אט פאהרט זי דאך אהין, וואוהין ער האט איהר אנגעוויזען. זי פאהרט צו זיך א היים... א גרויסע היים... ווען היים? — וואס חיים — — —

און מיט אמאל איז זי ווידער צווישען הימעל און ערד. א שטורעם ארום איהר, רייסט שטיקער פון איהר. איהרע הענט זוכען ערגעץ אנ׳אנלען; איהרע הענט זוכען א שטריקעל אין וואס זיך אנצוהאלטען. דוכט איהר, די הענט האבען זיך אנגעכאפט אין א שטריקעל וואס פיהרט אוועק אהין, אהין, קיין ארגענטינא, צו אנ׳אומבעקאנטען מענשען, וואס איצטער האט זי מורא אהם צו בעגעגענען... זי פאהרט צו איהם — אין האט פחד פאר איהם... אפילו דאס קינד אונטער׳ן הארצען האט אויך מורא פאר דעם מענשען, וואס זי וועט בעגעגענען.

און מיט אמאל לייטערט זיך אויס פאר די אויגען:

„אפשר איז דאס אלץ אמת. וואס ער האט מיר צוגעזאגט אפשר דוכט זיך מיר נאר אויס. יא, ער וועט מיך בעגעגענען און ער וועט צו מיר זיין אזוי גוט, ווי ער האט צוגעזאגט. אזוי גוט, ווי ער איז געווען... א, ווען וועט שוין קומען א סוף צום לאנגען וועג“?

(המשך מארגען).

דער ישוב לעבט איבער אַ שווערען קריזיס

דער סעזאָן פון „קטיף" (פּאָמעראַנצען־פּליקען) האָט אויך היי־יאָהר פערשאַפט גענוג אויפרעגונג און ערגערניש ביים יודישען ישוב. די האָפנונג, אַז אין דער איצטיגער שווערער צייט, נאָך דער פערעפענטליכונג פונ׳ם פיינדליכען „ווייס־בוך" וועלען אַלע זיך בעמיהען אויסצומיידען סכסוכים און ארומרייסעגישען, וועלכע קענען פערשטאַרקען דעם קטרוג אויף דער יודישער איינוואַנדערונג. — די דאָזיגע האָפנונג האָט זיך ליידער אַרויסגעוויזען אַלס פאַלשע. אַ גרויסער טייל פון די יודישע פּרדסים־אייגענטימער, אין פּתח־תקוה און נס־ציונה, די רייכסטע יודישע קאָלאָניעס אין ארץ־ישראל, האָבען אויך היי־יאָהר נישט געקענט פערציכטען אויף די עטליכע פּיאַסטער־אונטערשיד צווישען דעם אַראַבישען און יודישען אַרבייטער־לוין, און האָבען געדונגען אַראַבער פון די שכנותדיגע און ווייטע דערפער. אַנדערע האָבען ווידער פערקויפט די פרוכט אַראַבישע סוחרים, און מיט דעם שטר־מכירה זיך בעפרייט פון דער מצוה עבודה עברית (יודישע אַרבייט).

די יודישע אַרבייטסלאָזיגקייט אין די קאָלאָניעס האָט זיך אַלזאָ פערגרעסערט, די געגנערשאַפט צו דער יודישער עליה האָט זיך פערשטאַרקט דורך אַרגומענטען, וועלכע די יודען אַליין האָבען געשאַפען. און אויך די אַרבייטסלאָזע יודישע אַרבייטער, וועלכע האָבען געהונגערט און געוואַרט אויף דעם איצטיגען סעזאָן, האָבען פערלוירען זייער גלייכגעוויכט. זיי האָבען דעמאָנסטרירט אין נס־ציונה, עס זענען אויך אויסגעהאַקט געוואָרען עטליכע שויבען און געענדיגט האָט זיך עס מיט אַרעסטען. דער יודישער איינוואַנדערונג האָט עס אוודאי קיין טובה נישט געבראַכט.

דער ועד הלאומי האָט פערעפענטליכט אַ דעקלאַראַציע אין וועלכער ער האָט געמאַכט שווערע פאָרוואורפען יעדער פרוב צו ערלעדיגען געזעלשאַפטליכע און עקאָנאָמישע פּראָבלעמען דורך געוואַלד־טאַטען. פון דער אַנדער זייט, האָט ער זיך בעמיהט צו ווירקען אויף ביידע צדדים כדי צו געפינען אַ וועג פון אויסגלייך, די בעמיהונג פונ׳ם ועד הלאומי האָט זיך ליידער נישט איינגעגעבען. נאָכדעם, אַז די פערטרעטער פונ׳ם ועד הלאומי האָבען בעזוכט עטליכע מאָל אין פּתח־תקוה און פערהאַנדעלט מיט די פאָרשטעהער פון די קאָלאָניסטען און אַרבייטער, האָט ער פערעפענטליכט אין די צייטונגען, אַז ער האָט נישט געהאַט קיין אַנדער אויסוועג נאָר איבערצולאָזען דעם סכסוך

(בריף פון ארץ־ישראל)

אין די הענט פון די צדדים, זיי גופא זאָלען געפינען אַנ׳אויסגלייך.

די צייטונגען האָבען געמאַכט פאָרוואורפען ביידע צדדים, וועלכע האָבען זיך נישט אונטערגעוואָרפען די בעשלוסען פונ׳ם ועד הלאומי, דער העכסטער געזעלשאַפטליכער און פּאָליטישער אינסטאַנץ פונ׳ם ישוב, דאָך האָט מען געפונען אַ טרייסט און אַ בערוהיגונג אינ׳ם פאַקט, אַז ענדליך האָבען די צדדים אַליין געפונען אַנ׳אויסוועג, און די יודישע אַרבייטער הויבען אָן פערנעהמען געהעריגע פּאָזיציעס אין דער איצטיגער סעזאָן־אַרבייט.

דער אויפרוף פונ׳ם ועד הלאומי צו געבען אַ תשובה דעם אָנפאַל פונ׳ם „ווייס־בוך" אויף דעם קרן קימת, האָט געהאַט אַ גוטען ערפאָלג ביים ישוב אין ארץ־ישראל. אַלע שיכטען האָבען זיך אָנגערופען. אַ סך האָבען פערדאָפּעלט און אויך פערדרייפאַכט זייער זעלבסטבעשטייערונג „אין אַ קורצער צייט, אין פערלויף פון אַ חודש, האָט דער יודישער ישוב אַריינגעבראַכט 6.000 פונט. פאַר דער נישט רייכער יודישער בעפעלקערונג אין לאַנד איז דאָס אַ ריזיגע סומע, און ווען אַנדערע לענדער וואָלטען נאָכטון דעם ביישפּיל פון ישוב, און אין זייער פּראָפּאָרציע פערגרעסערען די זעלבסט־בייסטייערונג פאַר׳ן קרן קימת וואָלט עס געוועזען דער שענסטער ענטפער אוי׳ף דעם פּאַספילד־ טשעמבערלען־אָנגריף.

די באַנקראָטען ביי די אַראַבער הערען נישט אויף. אין ירושלים רעדט מען שטאַרק וועגען אַ באַנקראָט פון אַ בעדייטענדער אַראַבישער פערזענליכקייט. ווען די שמועה וועט זיך בעשטעטיגען, וועט עס האָבען אַ געוויסע ווירקונג אויף דער אַראַבישער פּאָליטישער טעטיגקייט.

ליידער הויבט אָן דער קריזיס בעריהרען אויך די יודישע בעפעלקערונג, און ווען ס׳זאָל, חלילה, נישט קומען אַ פערבעסערונג אין די ציוניסטישע פינאַנסען, אַזוי מוז מען זיך שרעקען פאַר די דאָזיגע פאָלגען מעהר ווי פאַר די פאָלגען פון די געשעהענישען אין יאָהר 1929.

דער ישוב לעבט איבער איצט אַ שווערען קריזיס, און הלוואי ער זאָל אַרויס בשלום, אָהן גרויסע מכשולים און שווערע פערלוסטען. זייענדיג אָבער געפּרובט פון לאַנג מיט שווערע קריזיסען, האָט דער ישוב אויך איצט נישט פערלוירען די האָפנונג.

אי״ש ירושלים.

ווען מיידלעך האָבען פיינט

אַנ׳אינטערעסאַנטע אַנפראַגע צווישען מיידלעך. — די פראַגע איז וואָס פאַר אַ בחור זיי האָבען נישט ליב. — זיי האָבען פיינט אַ בחור וואָס איז אַפּגעלאָזען, אַ נאַר, אַ בעל־גאוה, אַ קאַרגער און אַ בערימער

פון קלאַראַ לעוויז

„וועלכע חסרונות קענט איהר נישט פערטראָגען אין אַ יונגענמאַן?" האָט אַנ׳אַמעריקאַנער זשורנאַליסטין געפרעגט ביי אַ גרופּע מיידלעך. און עס האָבען זיך גענומען שיטען ענטפערס פון אַלע זייטען, עס וואָלט גאָרנישט געשאַדט, ווען יונגעלייט וואָלטען געהערט די אַלע ענטפערס — זיי וואָלטען אַ סך געקענט לערנען פון זיי.

„איך האָב פיינט" האָט איינע געזאָגט „ווען אַ יונגערמאַן איז אַנ׳אָפּגעלאָזענע בריאה, ווען ער פיהלסט, אַז מען וואָלט איהם געדאַרפט אַוועקגעבען וואַשען אין אַ וועשעריי, און זיין פנים דאַרף נויטיג די הילף פון אַ פריזיער. איהר ווייסט דאָך אוודאי וועלכען טיפּ איך מיין, יענער סאָרט יונגערמאַן, ביי וועמען די הויזען ליגען זיך אין קישקעס אַרום די קני, ביי וועמען די אַרבעל זענען שטענדיג צו קורץ און דער קאָלנער נישט איבריג ריין, און דאָס רעקעל ליגט נישט ווי עס בעדאַרף צו זיין, ווען ער עסט, דאַכט זיך אַז ער דאַרף טראָגען אַ סערוועטקע אַרומגעבונדען אַרום האַלז.

„מיינט נישט, אַז איך יאָג זיך נאָך שעהנע יונגעלייט, איך האָב גאָרנישט ליב קיין שיינע יונגעלייט. מיך אַרט נישט, צי אַ בחור האָט אַ קלאַסישען פּראָפיל, אָדער דעם פּראָפיל פון אַ מאַפּס, אָבער ריין מוז ער זיין, ריין און נעט און עלעגאַנט אָנגעטון, אַז איך זאָל האָבען מיט וואָס זיך אויסצופיינען פאַר אַנדערע מיידלעך ווען איך געה מיט איהם אויס. אַז די מיידלעך זאָלען מיינען, אַז איך האָב בעקומען עפּעס אַזוינס און אַזאַ׳ס און נישט אַז איך האָב פון פערצווייפלונג אָנגעכאַפּט זיך אָן אַ ליאַדע גאָרנישט".

„איך וואָלט אייך שוין מוחל געוועזען", האָט אַ צווייטע געזאָגט, ווען אַ בחור איז נישט קיין איבעריגער פראַנט, מילא, נאָר וואָס איך קען נישט ליידען, איז, ווען אַזאַ יונגערמאַן בענעהמט זיך צו־פריי און וועמען מען מוז אייביג געבען איבער די הענד, ווייל ער ערלויבט זיך צופיל. אַזאַ איינעם וואָס ווען ער נעהמט דיך אין אַ קינאָ, און ער פיהרט דיך דערנאָך אָפּ אַהיים, שטעלט ער זיך אַוועק פאַר דער טיר און וויל פאַר זיינע גראַשען וואָס ער האָט אויסגעגעבן קושען כאָטש פאַר הונדערטערס".

„אויב איך האָב אימיצען מיט׳ן גאַנצען האַרצען פיינט", האָט זיך אָפּגערופען אַ דריטע, „איז יענעם סאָרט בחור וועלכער בלאָזט זיך ווי אַנ׳אינדיק און מיינט, אַז אַלע פרויען דאַרפען איהם פוצען די שטיוועל, מעג ער זיין אַ נאַר, אַנ׳אידיאָט, אַנ׳עם־הארץ, אַ שלים־מזל, האַלט ער זיך דאָך פאַר אַ גאַנצען חכם אַנטקעגען יעדער, אַפילו דער מערקווירדיגסטער, דער בעריהמטסטער פרוי אין דער וועלט, נאָר דערפאַר, ווייל ער האָט געהאַט דאָס גליק געבוירען צו ווערען אַ מאַנסביל".

„מיר איז דערווידער אַ יונגערמאַן", האָט זיך אַריינגעמישט אַ מיידעל ווענדענדיג זיך צו דער, וועלכע האָט נאָר וואָס געענדיגט איהר דרשה, „וואָס זעהט אויס ווי אַ לייבליכער ברודער פון דעם, וועלכען איהר האָט נאָר וואָס געשילדערט. דאָס איז אַ בחור וואָס האַלט זיך פאַר אַ געוואַלדיגען בעזיגער, פון מיידעלשע הערצער און וואָס מיינט, אַז יעדע מיידעל, וועלכע ער קען שטאַרבט נאָך זיינע מיט און האָט נאָר איין חלום, איין פערלאַנג — חתונה צו האָבען מיט איהם, ווען איהר זענט נאָר עטוואָס העפליך צו אייך דאַכט זיך איהם, אַז ער טוט אַז איהר לויפט איהם נאָך, און טאָמער איז ער העפליך צו איי, דאַכט זיך איהם, אַז ער טוט אייך אָן אַ כבוד און אַ גנאָד, וואָס איהר דאַרפט דאָס גאַנצע לעבען געדענקען.

„דאָס ערגסטע איז, וואָס אַזאַ בחור האַלט זיך אין איין בעריהמען מיט זיינע נצחונות, ער דערצעהלט אייך נישט געשטויגענע, נישט געפלויגענע מעשיות וועגען דעם, ווי שטאַרק אַנדערע מיידלעך זענען פערליבט אין איהם און זיי, מעגט איהר זיין זיכער, דערצעהלט ער, אַז איהר זענט שטערבליך פערליבט אין איהם און קענט אָן איהם נישט לעבען, כאָטש איין גאָט ווייסט, אַז ער געהט אייך אָן ווי דער פאַראַיאָהריגער שניי.

„ער מיינט, אַז מיט אַ בליק, מיט אַ וואָרט מאַכט ער חרוב די אָרימע מיידעלשע הערצער. גלייך ביי דער בעקאַנטשאַפט זאָגט ער פערטרוימט און פערוואונדערט, אַז ווי קען עס מעגליך זיין, וואָס ער האָט אייך ביז איצט נישט געטראָפען אין לעבען? אין אַ האַלבער שעה ארום לאָזט ער אייך וויסען, אַז גלייך ווי ער האָט אייך דערזעהן האָט איהם דאָס האַרץ געזאָגט אַז איהר זענט בעשטימט איינער פאַר׳ן צווייטען. און נאָך אין אַ האַלבער שעה אַרום, אַז איהר זענט אַנדערש פון אַלע אַנדערע פרויען, אַז אין אייך איז עפּעס אַ סוד, אַ צויבער, וואָס קיין שום אַנדער פרוי אין דער וועלט פערמאָגט עס נישט, ער קען עס נישט ערקלערען, אָבער ער פיהלט עס, און גלייך נאָכדעם איז ער אייך מודיע אַז איהר זענט עס יענע אומבעקאַנטע יענער אידעאַל, וועלכען ער האָט אומזיסט געזוכט זיין גאַנץ לעבען. אויב איהר זייט נאָר אַביסעל ערפאַהרען, איז אייך לאַנגווייליג און ביטער צו הערען די אַלע זיסע רייד, איהר ווייסט, אַז זיי האָבען קיין שום ווערט נישט. אַז ער מיינט זיי נישט, אַז דאָס זענען גלאַט אַזוי פוסטע און נאַרישע רייד".

„און איך האָב מעהר פאַר אַלץ פיינט אַ בחור וואָס איז אַ נאַר", האָט געזאָגט אַ מיידעל, „אַזאַ וואָס רעדט מיט אויסגעדראָשענע ווערטער און האָט נישט קיין איין אייגענעם געדאַנק אין זיין פוסטען קאָפּ, אַזאַ, וואָס פערשטעהט נישט, ווען איהר זענט אומעטיג און ווען איהר זענט פרעהליך און וואָס שלעפּט אייך טאַנצען, ווען איהר זענט טויט מיד און ווען גערנער פאַר אַלץ וואָלט איהר וועלען בלייבען אַליין און זיך גוט אויסשלאָפען".

„דאָס ערגסטע איז", האָט איינע פון די אַנוועזענדע ערקלערט, „ווען אַ בחור איז קאַרג", שוועסטער, טרעפט איהר אַזאַ פערשוין, ענטלויפט וואו די אויגען טראָגען אייך".

—=:0:=—

Dr. med.
I. Wajnberg
Cegielniana 47, tel. 126-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעציעל פאַר לונגען און האַרץ־קראַנקהייטען
בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.
נעהמט אָן אין דערהיים פון 3–5.

אַ בחור נאַרט אויס ביי אַ מיידעל דעם נדן, ער אַנטלויפט דאַן אין אַ... ישיבה

ער פערלאָזט זיך אַ באָרד מיט פאות און שפּילט דעם משוגענעם

טורקאַ. (פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אונזער שטעטעל קאָכט מיט פאָלגענדער געשיכטע:

אַ בחור מיט׳ן נאָמען מאיר האָבערמאַן האָט אָפּגעשפּילט דעם אמת׳דיגען „דאָן־זשואַן". דער דאָזיגער בחור איז פון שומיאַטש ביי טורקאַ. ווען ער איז אַלט געוואָרען 13 יאָהר איז ער געבליבען אַ יתום, ער איז אַריינגעקומען אין שטאָט אַריין און דאָ אָנגעהויבען לערנען מיט קינדער.

ווען האָבערמאַן איז אַלט געוואָרען אַ ערך פון 18 יאָהר, איז ער געוואָרען אַ האַלץ־סוחר. ער האָט זיך באַלד בעקענט מיט אַ מיידעל און זיך איהר ערקלערט אין ליבע.

דעם מיידעלס עלטערן זענען פון דער דאָזיגער בעקאַנטשאַפט נישט זעהר צופרידען געוועזען. נאָך 5 יאָהר איז אַלזאָ דאָס פאָר פאָלק פערלאָבט געוואָרען. ביי די תנאים האָט האָבערמאַן בעקומען אַ קאָנטאַ אויף זיין נדן 150 דאָלאַר.

דערנאָכט דאָס ביסעל מזומן, איז האָבערמאַן עוקר געוועזען פון טורקאַ און אַפילו זיין כלה פערגעסען צו זאָגען אַ „זייט געזונד".

מיט אַ קורצער צייט שפּעטער האָבען זיך די עלטערן פון דער כלה דערוואוסט, אַז האָבערמאַן איז גאָר אין באָבאָוו אין דער דאָרטיגער ישיבה. דער כלה׳ס פאָטער איז תיכף אַוועקגעפאָהרען קיין באָבאָוו און דעם ענין איבערגעגעבען דעם דאָרטיגען רב.

דער רב האָט געשיקט רופען דעם דאָזיגען „אוצר", ווען די מחותנים האָבען איהם דערזעהן איז זיי ממש פינסטער געוואָרען פאַר די אויגען. האָבערמאַן האָט זיך פערלאָזט אַ לענגערע באָרד מיט פאות, אָנגעטון זיך אַ לאַנגע קאַפּאָטע און מיט די ווייבער האָט ער משום חסידות נישט געוואָלט רעדען.

דער רב האָט אָנגעהויבען האָבערמאַנען צו נעמען צום „זעצען", יענער האָט אָבער נישט געענטפערט צו דער זאַך. האָבערמאַן האָט זיך אָבגעבעטען אויף 2 טאָג און שפּעטער וועט ער אָבגעבען דאָס געלד.

פון דער ישיבה איז אָבער באַלד האָבערמאַן אַוועקגעפאָהרען און מען ווייסט נישט וואו ער איז אַהינגעקומען.

וויסענשאַפטסלייט ענטדעקען אַ קבר פון אַ פּרעה,

וואָס איז געווען אַ גאָר פיינער דזשענטעלמאַן און אַ גוטער פאָטער

אַ דאַנק די אַרכעאָלאָגען, וואָס האָבען אויפגעגראָבען דעם קבר פון איין פּרעה, וואָס האָט געלעבט מיט 3,000 יאָהר צוריק פאַר דער היינטיגער צייט־רעכענונג, האָט זיך די וועלט דערוואוסט, אַז אויך צווישען יענע מלכים זענען געווען דזשענטעלמען.

דער איצט־אויסגעגראָבענער פּרעה איז אין אַמעריקע אַ בעקאַנטע פערזענליכקייט און מען האָט שוין אַפילו מכוח איהם געשריבען און געזונגען לידלעך אין די וואָדעוויל־טעאַטערס און דורך דער ראַדיאָ. אפשר געדענקט איהר אויך דאָס לידעל, וואָס מען פלעגט זינגען „אי עס די קיד דעט בילט די פּיירעמיד" („איך בין דער חברה־מאַן, וואָס האָב געבויט דעם פּיראַמיד") — דאָס האָט מען געמיינט דעם ערשט־געפונענעם פּרעה, וועלכער האָט געקיניגט אין מצרים און געווען אַ פיינער אַרכיטעקט.

אַז ער איז געווען אַ גוטער אַרכיטעקט, קען מען זעהן פון דעם פּיראַמיד, וואָס ער האָט אויפגעבויט און אַז ער איז געווען אַ זעהר פיינער דזשענטעל־מאַן און געטרייער פאָטער, קאָן מען זעהן פון דעם קבר, וואָס מען האָט אויפגעגראָבען.

די מומיעס פון זיינע ווייבער און קינדער שטעהען אַלע צושטעלט אַזוי, אַז זיי זאָלען קענען זעהן, וואָס עס טוט זיך ביי איהם אין קבר. חוץ דעם האָט ער געגראָבען אַ קאַנאַל דורך וועלכען זיין גייסט קען זיך בעקוועהם דורכגעהען פון זיין קבר צו די קברים פון זיינע ווייבער און קינדער: די גייסטער פון די ווייבער און קינדער קענען אויך ווען עס פערגלוסט זיך זיי, אָפּשטאַטען אַ וויזיט זייער מאַן און פאָטער.

פוי דעם דרינגען די וויסענשאַפטלער, אַז פּרעה איז געווען אַ דזשענטעל־מאַן און האָט ליב געהאַט זיינע ווייבער און קינדער. די אַנדערע פּרעה׳ס האָבען מקבר געווען זייערע פרויען אַזוי, אַז זיי זאָלען זיין זיכער זיי נישט אַנצוקוקען מעהר נאָכ׳ן טויט. וועגען אַ דורכגאַנג פון איין קבר צום אַנדער׳ן שמועסט מען שוין נישט. אַזאַ זאַך האָט זיך קיין פּרעה נישט דערלויבט און נישט געוואָלט דערלויבען.

חוץ דעם האָט דער ענטדעקטער פּרעה געבויט פּיראַמידען פאַר זיינע טויזענדער ווייבער, דער פּיראַמיד פאַר זיין אייגענעם קבר איז טאַקע פון אַ גרעסערען פערנעהם, אָבער די אַנדערע זענען אויך נישט אַוועקצומאַכען אונטערן האַנד. אַלע קברים שטעהען מיט׳ן פנים צו דעם פּיראַמיד, וואָס ער האָט געבויט פאַר זיך אַליין.

דער דאָזיגער פּרעה זאָגען די וויסענשאַפטלער, האָט נעבעך געהאַט צוויי גרויסע צרות אין זיין לעבען; די ערשטע צרה איז געווען די מומיע פון זיין מוטער. קיינער האָט דעמאָלס נישט געקענט פערשטעהן וואוהין זיין טויטע מוטער איז אַהינגעקומען דער גאַנצער הויף און אַלע זיינע חכמים האָבען זיך געבראָכען דעם קאָפּ, און נישט געקענט דער־געהן, קיין טאָלק, דאָס האָט פּרעה׳ן שטאַרק גע־קרענקט.

אַנ׳אַנדערע צרה איז געווען: זיין אייגענע טאָכטער, די שפּעטערע קעניגין היטיפערעס, חעלכע איז געווען אַ רויטהאָריגע. אין גאַנץ מצרים האָט מען אין יענע יאָהרען נישט געזעהן קיין רויטהאָריגע דאַמע. אָדער אַפילו אַ בלאָנדע, עס זענען יאָ געווען אין יענע צייטען בלאָנדע מענשען, אָבער זיי האָבען גאָר געוואוינט אין נאָרד־אייראָפּע אין מצרים האָט מען נאָר געזעהן ברונעטע מענער און פרויען. און פּלוצים — אַ רויטע.

דער דאָזיגער פּרעה, וואָס איז, ווי געזאָגט, געווען אַ זעהר גוטער פאָטער, האָט זיך שטאַרק גענומען צום האַרצען, און נישט פערשטאַנען, ווי אַזוי עס קומט צו איהם אַ קאָלירטע טאָכטער: מען האָט אָנגעפרעגט ביי אַלע דאָקטוירים פון עגיפּטען און ביי אַלע חכמים, אָבער קיינער פון זיי האָט נישט געוואוסט, וואָס צו זאָגען.

די קעניגין היטיפערעס איז ענטדעקט געוואָרען פון דאָקטאָר דזשאָרדזש, א. רייזנער, דער אָנפיהרער פון דער באָסטאָן־האַרוואַרד עקספּעדיציע, ער האָט זי געפונען אין איינעם פון די קברים נעבען גרויסען פּיראַמיד, די אַנדערע אַרכעאָלאָגען האָבען געפונען אַ קאַמערל, וואָס געהערט צום קבר פון דער רויטהאָריגער היטיפערעס׳ אַ טאָכטער אָדער אַנ׳אייניקעל און דאָ האָט מען געפונען אויך דעם פּאָרטרעט פון דער רויטהאָריגער קעניגין.

—=:0:=—

דריי אטראקציאנס-בעמעז ‹› דריי אטראקציאנס-בעמעז

Camilla Horn, John Barrymore i Victor Varkonyi

אין זייער פראכטפולע עראטישע פילם א. נ.:

„דער קעניג פון די בערג"

לויט'ן בעריהמטען ווערק פון Jacób Krzysztof Heer ∴ רעזשיסירט פון געניאלען Ernest Lubitsch

Kino-Teatr

Spółdzielnia

40 Sienkiewicza 40

אנהויב פון די סעאנסען אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת. זונ-טאג און יום-טוב 2 נאכמ. לעצטער סעאנס 10 אוועגד אויפ'ן 1-טן סעאנס די פרייזען פון אלע פלעצער צו 60 גר. הנחה בילעטען זענען גילטיג אין אלע טעג.

ווייסע שאטענס

RAQUEL TORES, MONTE BLUE

היינט פרעכטיגע פרעמיערע!

פילם פאר אלע פעלקער פון דער וועלט, קלאנו-פילם מייסטערווערק פון געפיהלען פון דער מענשהייט און טרויעריגער סך-הכל פאר דער געגענווארטיגער קולטור און ציוויליזאציע.

רעזשיס. דורכ'ן גענויאלען S. Van Dyke שעפער פון פילם „POGANIN" א.נ.

שעהנקייט פון דער נאטור, ליבע און דאס לעבען פון די איינוואוינער פון די פילפארביגע אינזלען פון די דרום ימים.–אין די הויפט-ראלען:

אויסער'ן פראגראם: א קלאנג-צוגאבע און אקטואליטעטען פון לאנד. פרייזען זענען ווייטער פאפולערע! אנהויב 4.30 נאכמ., שבת און זונטאג–1 בייטאג

ווינכטיג פאר לאדז און דער פראווינץ!

דערמיט מאכען מיר באקאנט דער ג. קונדשאפט, אז מיר האבען ערעפענט א לאגער אין לאדז,

פּיעטריקאווער 40, לינקע אפיצינע, פארטער א. ס.

Skład Komisowy

PRZEDSIĘB. HANDL. **„REZYNA"**

וואס איז פערזעהן מיט א רייכען אויסוואהל פון זעמטל. קאלאשן און באטען

„REZINOTRUST" פון דער פירמע

מיט אכטונג

Przedsięb. Handl. „REZYNA"
Łódź, Piotrkowska 40, tel. 145-32. 9726

NOWA
WYPOŻYCZALNIA KSIĄŻEK
24 PIOTRKOWSKA 24
poleca ostatnie nowości.
Prenumerata miesięczna **2 zł.**

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועון-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

–– טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. ––
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. –

וויזיט 3 זל.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט פון דער געעהרטער קליענטעלע און בירגער, האבען מיר ערעפענט אויף

Plac Dąbrowskiego 2

טעל. 70=156 פראנט, פארטער, אין נע-נאהענט פון סאנד אקרעגגאווי און גראדסקי

א ביורא „Maszynopis" א.נ.

וואו עס ווערען ערלעדיגט זעמטליכע געריכטליכע אנגעלעגענהייטען ווי אויך סקארבאווע און קאמונאלע

אכטונג! פאזענער און פאמערנער הויזירער ספעציעלע אפטיילונג פאר אייערע פרא-טעסטירטע וועקסלען. מיט אכטונג

יאקוב זאמעס און מ. זינגער.

DR. MED.
L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און איירין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 12–1 און פון 7– 4 אווענד.

קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

מעכטיגסטע מייסטערווערק, וואס דערגרייכט ביז צו דער טיפעניש פון די מענשליכע נשמות. גרויסע דראמע א.נ.

צוריקקעהר פון געפאנגענשאפט

אין די הויפטראלען:

Dita Parlo i Gustaw Fröhlich

דאס זענען 2 געפיהלען, צווישען וועלכע מ'קען קיין בריק נישט בויען: פריינדשאפט און ליבע... צוויי פריינד און... א פרוי...

געקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי
אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום טוב– 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.
נעכסטער פראגראם: ליבעס-שעפשען פון דער נאכט

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער הינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם בוים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט צו בראנדיג און שפערבליך. ספעציעל גענענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען פיס מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר-דאקטאר ברעכט רעקונג בעזונדען ווכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען

בראך. אויך פאר הויקערס דיסטונגען מיט הייל-גארטעלן און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס ספעציעלע אפגלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגם פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter

בעמערקונג: דאס פערוענדליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנאש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע און אויך שנדערע.

דאנקזאגונג.

דעם ה' ספעציאליסט י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט פאר איינהאלטען מיר די זעהר שווערע ברוך-רופטור אנ'ערר 25 יאהר האב איך געליטען פון שפטרערידיגע ווייטאג-שטעכען און חיים, א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט בין איך פריי פון ליידען און פעהיג צו דער ארבעט. דערמיט דריק איך אויס איהם מיין הארציגסטע דאנקבארקייט.

Tema Rozenblum.

לעטשניצע

צאהן-ערצטליכער גאבינעט און רענטגען-אינסטיטוט (דיאגנאסטיק, אויסערליכע און לייכט-טיפע טעראפיע)

זגערזשער 17 טעל. 33=116

וועגעראלאגישער גאבינעט
טעגליך טעטיג פון 1 — 2 נאכמיטאג.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 151 78

צוריקגעקעהרט
הויט און וועגערישע קראנקה. רענטגען און ליכטהיילאינגס. נעמט אן פון 4—7 אווענד

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 33-108
נעמט אן פון 10–2 נאכמ. און פון 4–7 אווענד

א קוואליפיצירטע מאדיסטקע
קען זיך מעלדען זאפארט נארוטאוויטשא 26 בערמאן, אין היטען-געשעפט. 774

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72–134
נעמט אן פון 2–3 נאכמ. און פון 7½–9 אווענד.

Dr. N. HALTRECHT
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנק.
נעמט א פון 8 ביז 9 פריה פון 12–3 נאכמיטאג און פון 8 ביז 9 אווענד.
זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

DOKTÓR
H. WOŁKOWYSKI
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאנא 36, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען. מענער-שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 9 – 2 נארמ. און פון 5 – 9 אווענד
פאר דאמען בעזונדערען ווארטע-צימער.

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 12–2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

ווינכבעריז כירורגישע קליניק

„SANATO"

אגראראווא 10, טעל. 57=213

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהייטונגס-מיטלען

200 זל.

אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קארוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6–זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן איינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " 60 " " 4
נאכ'ן טעקסט—12 " " " 18 " " 8
פאר א מילימעטער-שורה: אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויטל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.